

Korenina

ISSN 2670-4242

Poslovanje družbe v prvih devetih mesecih

Implementacija POWER BI – poslovna inteligenca

Veliko investiramo v lastne gozdarske zmogljivosti

Ohranjamo visoko produktivnost

Lastniki gozda bolj zaupajo tujemu kupcu ali trgovcem s hlovino

Projekt BEECH POWER za ohranitev dediščine bukovih gozdov

LIFE DINALP BEAR – Za življenje z medvedi

Skupaj z občino Črna na Koroškem saniramo plaz v Topli

Partizanska bolnišnica Bobovec

Nadaljujemo obnovo partizanskih objektov v Kočevskem Rogu

Novo informativne table v gozdnem rezervatu Lovrenška jezera

Rdeči hrast (*Quercus rubra* L.)

Božični trg Sv. Petra bo krasila kočevska smreka

Izvoz in uvoz okroglega lesa

Gozdar – steber informacijskih rešitev SIDG

Spoštovane sodelavke in sodelavci!

Le še nekaj dni nas loči od novega leta. V tem času, ko se leto poslavlja od nas, vsak pri sebi običajno naredi bilanco, potegne črto pod dogajanje v iztekajočem se letu in preveri uresničitev zastavljenih ciljev. Enako je na poslovnem področju.

Če se tako ozremo nazaj, si bomo leto 2020 zapomnili predvsem po posledicah, s katerimi nas je zaznamoval izbruh pandemije nove koronavirusne bolezni. Bilo je nepredvidljivo. Vse naše aktivnosti so potekale v bolj ali manj zaostrenih gospodarskih razmerah, v doslej nepredstavljenih okoliščinah, ki so od vseh nas zahtevale nenehno prilagajanje in hitro ukrepanje.

Ko sem v začetku maja sprejel izziv začasnega vodenja SiDG, sem si za ključno nalogo postavil reševanje sanitarne sečnje, katere nepravočasna izvedba za družbo pomeni veliko tveganje. Sektor za gozdarstvo in sektor za prodajo in logistiko sta ob podpori drugih služb vse prizadevanje usmerila v učinkovito reševanje problematike čezmernih gradacij podlubnikov in zaostale sečnje vetrolomov. Na vseh segmentih poslovnih procesov, ki so vključeni v izvajanje sanitarne sečnje, optimiziramo postopke in opravila. S skupnimi močmi in trdim delom smo se trudili zaostanke pri realizaciji odločb o sanitarni sečnji zmanjšati na minimum. V nekem trenutku smo celo dosegli stanje tekočega izvrševanja, kar pa ne bi bilo izvedljivo brez dodatnega angažiranja zaposlenih v poslovnih enotah.

Za učinkovitejše obvladovanje sanacij gozdov, poškodovanih po naravnih ujmah, pospešeno krepimo zmogljivosti lastne proizvodnje. S tem zmanjšujemo odvisnost od zunanjih izvajalcev ter vpliv dogajanja na trgu storitev sečnje in spravila, ko se spopadamo s pomanjkanjem ustrezne in usposobljene delovne sile. Od celotnega poseka v višini 837,1 tisoč m³ gozdnih lesnih sortimentov smo 11,3 odstotka oziroma 94,3 tisoč m³ izvedli z lastnimi kadri ter sodobno in učinkovito gozdarsko mehanizacijo. Da bomo zadostili strateškemu cilju po 20-odstotnem deležu lastne sečnje, pretežni del investicij usmerjamo v nakup novih gozdarskih strojev in zaposlovanje gozdarskega kadra. Posledice pandemije covid-19 so v tem letu vplivale tudi na trg prodaje gozdnih lesnih sortimentov, ki je prenasičen z lesnimi zalogami, predvsem iglavcev. Delež iglavcev pri prodaji gozdnih lesnih sortimentov s kamionske ceste in iz zalog na skladiščih znaša kar 63,3 odstotka. Enormne količine tako v Evropi kot tudi pri nas žal botrujejo tudi rekordno nizkim cenam lesa, predvsem hlodovine iglavcev.

Eden od pomembnejših realiziranih ciljev je tudi izvedba javnega razpisa za sklenitev dolgoročnih pogodb za prodajo gozdnih lesnih sortimentov iz gozdov v lasti Republike Slovenije, s katerimi bomo lesnim predelovalcem za dve leti zagotovili stabilno dobavo surovine. Gre za skupno 888,4 tisoč m³ gozdnih lesnih sortimentov na posamezno leto. Sklepanje dolgoročnih razmerij s predelovalci lesa je tudi eden ključnih ukrepov, s katerim naše podjetje podpira razvoj gozdnolesnih verig.

Kljub težkim razmeram, v katerih smo bili dnevno soočeni z različnimi nepredvidljivimi izzivi zaradi ukrepov za preprečevanje posledic širjenja novega koronavirusa, smo ohranili stabilno in neprekinjeno poslovanje družbe kot celote. Uspešno smo uresničevali zastavljene cilje na vseh ključnih področjih delovanja, za kar gre zahvala vsakemu posameznemu zaposlenemu, ki je z lastnim trudom pripomogel k skupnim rezultatom. Pred nami je novo leto, ki ga letos pričakujemo predvsem z upanjem na normalizacijo razmer v gospodarstvu in tudi na splošno. Prepričan sem, da nam bo s skupnimi močmi, tako kot doslej, tudi v prihodnje uspelo uspešno spoprijeti se z vsemi izzivi, ki nas čakajo prihodnje leto.

Vsem vam in vašim bližnjim želim prijetne božično-novoletne praznike in srečno 2021.

Samo Mihelin, začasni direktor SiDG

SiDG

Slovenski Državni Gozdovi

Korenina,

glasilo družbe

Slovenski državni gozdovi, d. o. o.
ISSN 2670-4242

Izdaja:

Slovenski državni gozdovi, d. o. o.,
Rožna ulica 39, Kočevje

Naklada:

600 izvodov

Urednica:

Suzana Rankov

Uredniški odbor:

Samo Mihelin, začasni direktor,
Marta Briški, vodja sektorja za splošne zadeve, mag. Janez Zafran, vodja sektorja za prodajo in logistiko in sektorja za gozdarstvo, Renata Juršič, vodja sektorja za finance, Šeherezada Delić, vodja sektorja za nepremičnine, Branko Štunf, vodja PE Ljubljana, Roman Jerman, vodja PE Maribor, Zvonimir Žagar, vodja PE Kočevje, Tomi Ivanič, vodja PE Postojna, Suzana Rankov, služba za odnose z javnostmi, mag. Katarina Stanonik Roter, služba za odnose z javnostmi.

Fotografija na naslovnici:

Vasja Marinč

Oblikovanje in prelom:

SALOMON d. o. o., Ljubljana

Tisk:

MAT-FORMAT d. o. o., Ljubljana

Revija Korenina je tiskana na papirju s certifikatom FSC.

Poslovanje družbe

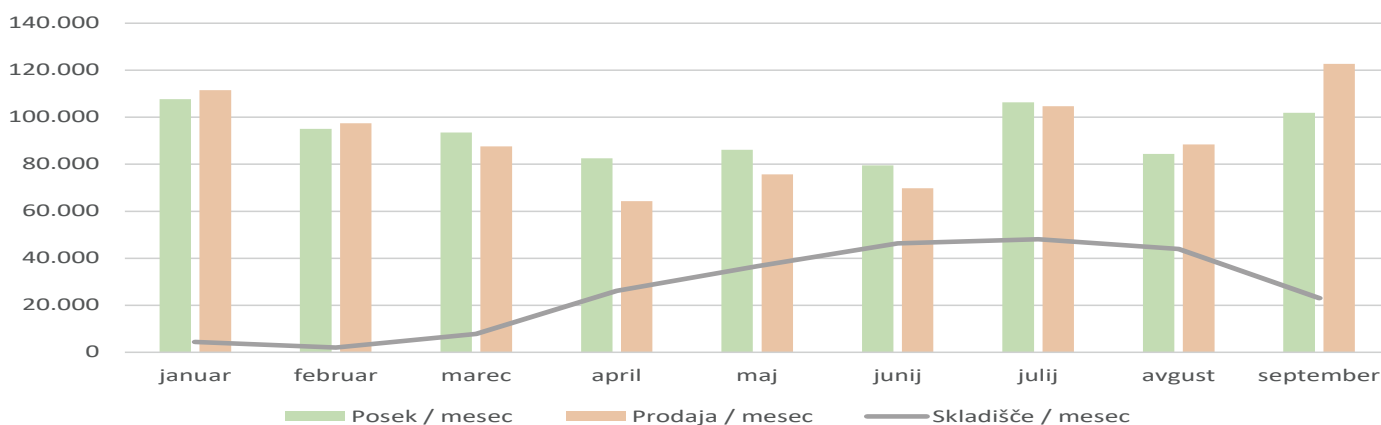
ŠIDG V ŠTEVILKAH

Tekst: Renata Juršič

v prvih DEVETIH MESECIH

V prvih devetih mesecih smo realizirali posek gozdnih lesnih sortimentov v višini 837 tisoč m³, od tega 11 odstotkov oziroma 94 tisoč m³ z lastnimi gozdarskimi zmogljivostmi. Na sečno in spravilo so vplivale na eni strani relativno ugodne vremenske razmere, na drugi strani pa omejitve zaradi epidemije covid-19.

Gibanje poseka, prodaje in stanja na skladiščih GLS v m³
v letu 2020

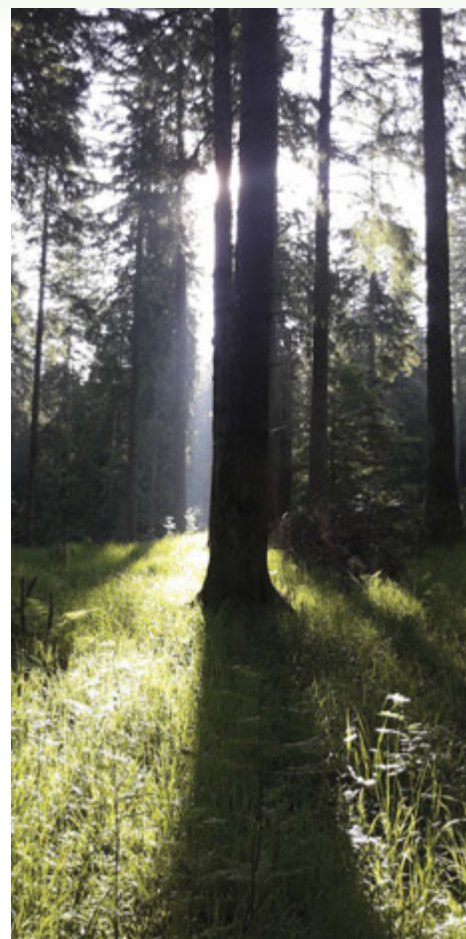
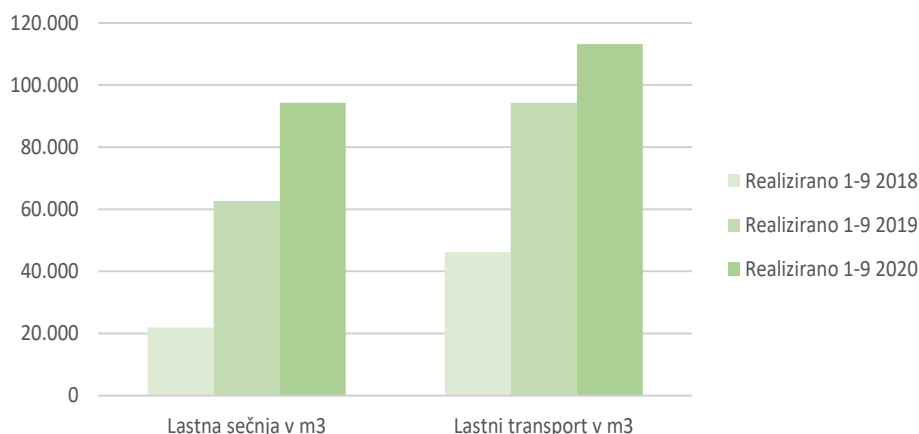

Delež sanitarnega poseka pri iglavcih je znašal 60 odstotkov in je še vedno visok glede na normalne razmere pri gospodarjenju z gozdovi, ko se giblje okoli 15 odstotkov. Zaradi intenzivne sanacije gozdov so se od marca do julija povečevale zaloge gozdnih lesnih sortimentov, pri katerih se v zadnjih mesecih kaže trend zmanjševanja.

Prodali smo 822 tisoč m³ gozdnih lesnih sortimentov na kamionski cesti in iz skladišč, in sicer 63 odstotkov iglavcev in 37 odstotkov listavcev. V gozdovih srednje Evrope se še vedno nadaljujejo obsežne sanacije, kar vpliva na presežek lesa in cenovno konkurenčnost, tudi na slovenskem trgu. Cene hlodovine iglavcev so izrazito padle in so najnižje v zadnjih petnajstih letih. Zaradi epidemije covid-19 smo, da bi ublažili posledice ukrepov

za preprečevanje širjenja okužb ter ohranili stabilnost trga in slovenske primarne predelave lesa, začasno spremenili pravila o načinu in merilih za prodajo gozdnih lesnih sortimentov. Spremembe, ki jih je vlada sprejela 20. avgusta, vključujejo nujne spremembe glede izvajanja prodaje gozdnih lesnih sortimentov. S tem smo prilagodili prodajne aktivnosti glede na povpraševanje in obseg gozdne proizvodnje.

V prvih devetih mesecih smo prepeljali 193 tisoč m³ gozdnih lesnih sortimentov, od tega 69 odstotkov oziroma 133 tisoč m³ v lastni režiji. Prihodke od prodaje smo realizirali v skupni višini 39,7 milijona evrov, za investicije pa smo skupaj namenili 1,9 milijona evrov. Na zadnji dan v septembru nas je bilo skupaj zaposlenih 294.

Implementacija **POWER BI** – poslovna inteligenca

Tekst: **Nataša Golob**

Rešitev POWER BI je bila logično nadaljevanje uvedbe kocke OLAP. V praksi rešitve s področja poslovne inteligence imenujemo tudi sistemi za podporo poslovnemu odločanju ali sistemi za poslovno obveščanje. Njihov namen je zbrati, povezati in prikazati kakovostne, natančne in realne časovne podatke v urejeni in pregledni predstavitvi. V grobi poenostavitvi bi lahko celo dejali, da je POWER BI zgolj vizualizacija zbranih in obdelanih podatkov. Dejstvo pa je, da takšno orodje ne deluje samo od sebe in da je v ozadju prava čarovnija obdelanih analitičnih podatkov daleč stran od oči uporabnika.

Cilj podjetja SiDG je bil pripraviti obliko in vsebino vizualiziranih podatkov s področja odločb sanitarne sečnje (C-odločbe), ki bo omogočila pregled stanja na dnevnem nivoju ter hitro poslovno odločanje in v nadaljevanju pregled pričakovanih obveznosti ter napoved smernic poslovanja.

V SiDG smo se v prvi razvojni fazi uvajanja POWER BI osredotočili na prikaz stanja odločb sanitarne sečnje. Osnovni pregled prikazuje prežete odločbe v izkazanem časovnem obdobju,

številu in količini m³ po odločbi. Standardni pogled po poslovnih enotah in območnih enotah je nadgrajen z vizualizacijo predstavitve po geografskih lokacijah ter podrobne grafične oblike podatkov. Nadgradnja preglednih vizualizacij vsebinsko prikaže pretečene odločbe in odločbe s prihajajočim rokom izvedbe, vsi podatki pa so dodatno opremljeni z datumi in vsebinskimi opombami ter komentarji. Vizualizacija je dopolnjena z ustreznimi informativnimi kazalniki v obliki »monitoringa semaforjev«.

Družbi SiDG je bil najpomembnejši prikaz podrobna analiza pretečenih odločb brez zaključka na dnevnem nivoju. Aplikacija je omogočila hiter nadzor stanja in izvedbo ukrepov. Na tem področju smo dosegli bistven napredek in popoln nadzor stanja nad sanitarnimi odločbami.

Poslovna inteligenca je pomembna prednost vsakega podjetja. Uvedba orodja POWER BI v SiDG nam je omogočila hitre, razumljive in dinamične analize v obliki vizualnega prikaza, dopolnjene s ključnimi kazalniki poslovanja (KPI), ki so dostopne širšemu krogu uporabnikov.

V času, ko so spremembe edina stalnica, napredna tehnologija vse bolj postaja konkurenčna prednost – tudi v SiDG vemo, kako jo izkoristiti. Ali kot pravijo: za osvojitev prvenstva ni dovolj le vrhunski dirkalnik, potrebujemo tudi odličnega dirkača.

NOVICE S TERENA

POSLOVNA ENOTA KOČEVJE

Na poslovni enoti Kočevje smo do konca oktobra 2020 realizirali 343.000 m³ gozdnih lesnih sortimentov. Zaloge so bile minimalne, zgolj okoli 5000 m³ na mesec. V strukturi poseka je bilo posekano 63 odstotkov iglavcev in 37 odstotkov listavcev. Stroški poseka in spravila so bili za družbo zelo ugodni, vlaganja v gojenje, vlake in sanacijo cest po odvozu lesa pa so skupaj znašala 730.000 evrov. Z lastno gozdno proizvodnjo smo opravili 17 odstotkov sečnje in spravila. Odhod dela strojev in zaposlenih v oktobru na poslovno enoto Maribor je tako pomenil precejšen količinski izpad.

Značilnost naše proizvodnje je, da smo od druge polovice februarja delali z zmanjšanimi zmogljivostmi. Ustavljen je bil posek listavcev. S 1. aprilom so nastopile omejitve sečnje rednih oddelkov v času vegetacijske dobe, za izvajanje poletne sečnje pa imamo zelo malo razpoložljivih oddelkov. Velik poudarek smo dali izvedbi sanitarne sečnje, pri kateri pa so bile količine manjše od načrtovanih. Na gozdno proizvodnjo je močno vplivalo tudi slabo vreme v oktobru. Od skupnih odločb je bilo 40 odstotkov sanitarnih. Največji posek C-odločb je bil na krajevnih enotah Pugled in Rog. Toda napad lubadarja je bil zaradi vremenskih razmer in hitrih sanacij obstoječih žarišč manjši, kot smo pričakovali. Treba je poudariti, da v celotnem letu nismo zamujali niti z eno odločbo, za kar bi posebej pohvalil vodje gozdnih obratov in odpremnike.

Glavna izvajalca na naši poslovni enoti sta bila Gozdarstvo Grča, d. o. o., lastna proizvodnja in GG Novo mesto, d. d., ki so opravili več kot polovico vsega poseka in spravila. Med odpremniki bi

POSLOVNA ENOTA LJUBLJANA

Jesenski čas nam je v prvem obdobju prinesel obilne padavine, ki so vplivale na gozdno proizvodnjo. Zaradi pogostih padavin v oktobru ocenjujemo, da je bilo izpada proizvodnje za okoli 25 odstotkov. Višje ležeče predele na Gorenjskem pa je že v oktobru pobelil sneg, ki se k sreči ni dolgo obdržal.

Koledarsko leto bomo na naši poslovni enoti kljub zaostrenim zdravstvenim razmeram na vseh segmentih gozdne proizvodnje zaključili v okviru poslovnega načrta.

Pričakujemo, da bomo letni plan sečnje in prodaje gozdnih lesnih sortimentov presegle za skoraj 10 odstotkov. Leta 2020 bomo tako kupcem zagotovili okoli 235.000 m³ gozdnih lesnih sortimentov.

Na podlagi rebalansa poslovnega načrta, ki je sprostilo gojitvena in varstvena dela, smo se v drugi polovici leta zelo trudili, da opravimo vsa načrtovana gojitvena in varstvena dela, za katera smo prejeli odločbe ZGS. Še več, od ZGS smo zahtevali še dodatne odločbe za gojitvena in varstvena dela, ki niso bila v planu za leto 2020. Ocenjujemo, da bomo z 90 odstotki sredstev, ki smo jih rezervirali na podlagi rebalansa poslovnega načrta, realizirali okoli 105 odstotkov del glede na obseg. Poudariti

posebej omenil **Rudolfa Kovačiča, Blaža Severja, Kristjana Butalo** in **Jožeta Vidmarja**, ki so v devetih mesecih odpremili vsak po več kot 18.000 m³ gozdnih lesnih sortimentov.

V tretjem tromesečju smo dali na razpis vse B-odločbe, ki so izhajale iz dodatnega obsega gojitvenih del. Izvedli smo vsa dela, ki so bila predvidena za jesen in so sofinancirana iz PRP-sredstev. Površine smo pripravili za obnovo ter posadili 35.900 sadik gozdnega drevja. Plan gozdnogojitvenih in varstvenih del bomo v celoti realizirali in ga po obsegu del preseglji.

Na kadrovskem področju smo bili priča večjim kadrovskim premikom. V oktobru se je od nas poslovil odpremlnik **Marjan Bartolj**, ki je odšel v zaslužni pokoj. Zaposlili smo tri nove odpremlnike, in sicer **Nejca Škufco, Gašperja Jurkoviča** in **Iztoka Tompo**. Zapustila sta nas tudi dva naša dobra sodelavca **Boštjan Kojek** in **Jan Milosavljević**, ki sta odšla na nove poslovne izzive. Tako smo na delovno mesto vodje gozdnega obrata Rog premestili **Rudolfa Kovačiča**.

Zvonimir Žagar, vodja PE Kočevje

POSLOVNA ENOTA MARIBOR

Poslovna enota Maribor še vedno vso pozornost posveča izvajanju akcijskega načrta, ki smo ga oblikovali za obvladovanje sanacije žarišč podlubnikov oziroma pravočasno izvajanje prejetih odločb sanitarne sečnje. Tako smo od 1789 odločb za 123.700 m³ uspešno realizirali 1627 odločb oziroma 106.800 m³, kar pomeni 94 odstotkov odločb. V zadnjih dneh pred oddajo članka za Korenino nam je uspelo, da nam odločbe ne zapadajo več čez predpisani rok za realizacijo. 72 odločb za 5500 m³ moramo sanirati letos, preostale pa leta 2021. Največji delež nesaniiranih odločb je še vedno na gozdnem obratu Črna. Teh

je treba, da bomo večino gojitvenih del opravili v zadnjem obdobju poslovnega leta, ker prej v poslovnem načrtu nismo imeli zagotovljenih sredstev za ta dela.

Tudi na področju gozdne infrastrukture bomo do konca koledarskega leta realizirali načrtovana dela novogradenj in rekonstrukcij gozdnih vlak. Presežek del bo na postavki popravil vlak pred sečnjo (vzpostavitev prevoznosti), saj iz leta v leto ugotavljamo, da so vlake na območju GGO Bled in deloma tudi na območju GGO Kranj neprimerne za sodobne gozdarske traktorje. Seveda to zahteva dodatno delo na nivoju gozdnega obrata, ker je treba ta vlaganja natančno popisati. Zaradi tega sicer lahko nastane problem pri izvedbi sanitarnih sečenj s kratkimi roki, saj moramo v tem kratkem roku opraviti še popis del za popravilo vlak, izbrati izvajalca in izvesti sečnjo in spravilo.

Ne pozabimo niti na sanacijo gozdnih cest po odvozu gozdnih lesnih sortimentov. Na tem segmentu smo bili v letu 2020 racionalni, predvsem zaradi povečanega obsega popravil vlak. V jeseni nam je uspelo sanirati tudi gozdno cesto Lipovec na območju gozdnega predela Log v GGE Rogaska Slatina. Gozdna cesta Lipovec in asfalt na njej sta bila poškodovana v takšnem obsegu, da po njej ni bilo več mogoče odvažati gozdnih lesnih sortimentov.

POSLOVNA ENOTA POSTOJNA

Postojnsko poslovno enoto je tretje četrtletje letošnjega leta zaznamovalo s številnimi težavami in torej novimi izzivi. V hitrem porastu jesenskih okužb z novim koronavirusom se je tudi naša poslovna enota spopadala s problemom bolniških odsotnosti tako zaposlenih kot tudi izvajalcev na terenu. K sreči se je iz dolgotrajne bolniške odsotnosti po hudi operaciji noge na delo vrnil vodja gozdnega obrata Tolmin in nekoliko omilil odsotnosti zaposlenih. Zaradi večje varnosti in preprečevanja morebitnega širjenja okužb smo tudi na naši poslovni enoti nekaterim zaposlenim omogočili delo od doma.

Druga polovica leta je na poslovni enoti Postojna pokazala ugodne rezultate pravočasnega izvajanja odločb za sanitarno sečnjo s kratkimi roki, pri čemer lahko zdaj že govorimo o postopnem umirjanju širitve podlubnikov in prehodu v »normalno stanje« sanitarnih sečenj v prihodnjih letih. To sicer pomeni manjši obseg sečenj iglavcev, ki smo jih pospravili iz gozda z intenzivnimi sečnjami po vseh ujmah in napadu podlubnikov.

Podobno ugodna je realizacija gojitveno-varstvenih del, saj smo skoraj v celoti realizirali letni obseg izdanih odločb, vključno z odločbami, pri katerih smo bili kot vsi drugi lastni-

odločb je 80 za okoli 12.500 m³. Ocenjujemo, da nam jih bo kljub težavnim koroškim terenom uspelo reševati v rokih. Tudi na preostalem območju Poslovne enote Maribor še vedno prednostno obravnavamo odločbe sanitarne sečnje. V gozdnih obratih, kjer teh ni, pa postopoma uvajamo v izvedbo objekte redne sečnje. Oktobra smo realizirali sadnjo iz PRP-sheme za sofinanciranje obnov gozdnih površin, prizadetih zaradi vetroloma oziroma razvoja podlubnikov.

Veseli nas predvsem dejstvo, da nam je leta 2020 uspelo znatno zmanjšati delež sanitarnih sečenj, ki v strukturi pomenijo 20 odstotkov celotnega letnega poseka. Zmanjševanje deleža sanitarne sečnje lahko pripišemo predvsem uspešni sanaciji vseh sanitarnih sečenj v letu 2019 in uspešni sanaciji žarišč podlubnikov v spomladanskem času. Še vedno pa imamo visok delež sanitarnih sečenj, več kot 80 odstotkov, na območju GGO Bled.

V zadnjem kvartalu nam je uspelo uresničiti tudi dva projekta za zagotavljanje socialnih funkcij, o katerih si lahko več preberete v rubriki Utrinki zadnjih mesecev. Za zagotavljanje varnosti premoženja in življenja prebivalcev, katerih nepremičnine ležijo v neposredni bližini gozdov v lasti Republike Slovenije, smo v zadnjem kvartalu opravili sanacijo na štirih lokacijah, in sicer na območju gozdnega obrata Ljubljana-Kranj na Jelovici in Železnikih, v gozdnem obratu Litija v Loki pri Zagorju ter v gozdnem obratu Laško v Radečah. Z Mestno občino Ljubljana smo pristopili k sanaciji nevarnih dreves ob pešpoti v Krajinskem parku Zajčja dobrava in ob kolesarski stezi v Krajinskem parku Rožnik in Šišenski hrib.

Branko Štunf, vodja PE Ljubljana

ki gozdov upravičeni do evropskih sredstev, namenjenih odpravi posledic po naravnih ujmah.

V tem obdobju so se na terenu, še posebno pri izvajanju sečnje in spravila, kjer dela izvajamo z lastnimi proizvodnimi zmogljivostmi in številnimi zunanjimi izvajalci, pojavile težave pri kontinuirani dinamiki dobave lesa. Spomladanska ustavitev proizvodnje zaradi koronavirusa in prepoved sečnje v vegetacijski dobi sta glavni proizvodnje premaknila v jesensko-zimski čas. Na srečo so bile ob vseh naštetih težavah ugodne vsaj vremenske razmere, ki so omogočale nemoteno proizvodnjo tako za izvajalce kot tudi za naše odpremlnike. Zaradi prepovedi sečnje v vegetacijskem obdobju, ki večinoma prevladuje na tolminskem območju, glavnina proizvodnje na poslovni enoti Postojna zato trenutno poteka prav na območju Predmeje, Trnovskega gozda in Idrije. Posledično smo morali izpeljati številne prerazporeditve odpremlnikov z južnega dela poslovne enote proti severu na tolminsko območje. Ker gre za območja, ki so od naših kupcev nekoliko bolj oddaljena, se pojavljajo težave pri dobavi lesa kupcem, ki pa jih skupaj s prodajno službo sproti rešujemo.

Tomi Ivanič, vodja PE Postojna

Tako smo v okviru omenjene sheme posadili 43.600 sadik na 1600 hektarjih gozdnih površin. Aktivnosti, ki jih izvajamo na področju gradbenih del na gozdnih prometnicah, so še vedno po večini podrejene sanaciji prizadetih površin po ujmah. Odpiranje zaprtih gozdnih predelov že daje rezultate. V dveh gozdnih predelih, kjer smo že realizirali gradnje zahtevnih vlak, uspešno potekajo sanacijska dela. Smo tudi tik pred oddajo del gradnje naslednje zahtevne gozdne vlake, s katero odpiramo še tretji gozdni predel na območju gozdnega obrata Črna na Koroškem. Skupaj z oddelkom za gozdno gradbeništvo smo že izvedli vse aktivnosti za pridobitev naravovarstvenega soglasja pred pridobitvijo gradbenega dovoljenja za izvedbo premostitvene ceste na predelu gozdnega kompleksa Črni log (Banuta) v občini Velika Polana. Na tem območju rastejo gozdovi ob reki Muri, ki zaradi občasnega poplavljanja in zastajanja vod na gozdnih površinah povzročata propadanje črne jelše in velikega jesena. Sanacija teh gozdov je vezana na zagotavljanje neomejenega izvoza lesa iz gozda po načrtovani cesti, saj nam prebivalci okoliških krajev in s tem lokalne skupnosti omejujejo oziroma prepovedujejo uporabo lokalnega cestnega omrežja za izvoz lesa. Izkoristil bi priložnost in se zahvalil za pomoč pri sanaciji oddelku gozdne proizvodnje SiDG, ki se je na podlagi akcijskega načrta uspešno vključil v sanacijo žarišč lubadarja. Še posebej bi se za pripravljenost pomagati rad zahvalil sekačem, traktoristom, strojnikom strojne sečnje in žičničarjem iz Kočevja in Postojne, ki ste s svojim trudom uspešno sanirali žarišča v času največjega priliva sanacijskih odločb in s tem bistveno vplivali na obseg realiziranih odločb v postavljenih rokih.

Roman Jerman, vodja PE Maribor

Komplet za strojno sečnjo smo iz Kočevja na Koroško premestili s prikolico za transport gozdne mehanizacije, ki smo jo nabavili letos.

Tekst: **Marko Opeka**
Foto: **arhiv SiDG**

Veliko INVESTIRAMO v lastne gozdarske zmogljivosti

Lastna proizvodnja v podjetju SiDG se širi v vse smeri – zaposlujeemo nove sodelavce, nabavljamo novo opremo in se s proizvodnjo širimo po celotni Sloveniji. Zmotno bi bilo misliti, da proizvodnja poteka le v Kočevju, saj trenutni podatki kažejo, da smo od skupno 111.254 m³ poseka opravili kar 27.747 m³ na območju Poslovne enote Maribor, 21.821 m³ na območju Poslovne enote Postojna in 61.678 m³ na Kočevskem. Trenutno v okviru Poslovne enote Kočevje širimo proizvodnjo na območje Novega mesta, kjer se bo po planu v prihodnjem letu odvil kar znaten del lastne proizvodnje (več kot 50.000 m³). Podobno se delo za lastno proizvodnjo načrtuje na območju Poslovne enote Ljubljana, kjer bomo izvajali planske sečnje predvsem z žičnico in strojno sečnjo, nekaj manj pa tudi s traktorjem.

Trenutno še vedno pospešeno tečejo nabave strojev, ki jih je bilo letos že kar nekaj. Spomladi smo kupili prikolico za transport gozdarske mehanizacije in vlačilec ter dva zgibnika Bijol. V začetku oktobra smo prevzeli že osmi traktor Valtra z gozdarsko nadgradnjo. Konec oktobra smo prevzeli novo žičnico proizvajalca Konrad tipa Mouny 4000 s procesorsko glavo Woody 61.

V kratkem nam bo Bijol dobavil gozdarsko transportno kompozicijo v izvedbi MAN kamion s karelom, prvim pogonom in gozdarskim dvigalom. V kompozicijo spada tudi tandem prikolica za prevoz kratkega lesa. Kamion bo stacioniran v Poslovni enoti Postojna in bo prvenstveno namenjen odvozu lesa od nove žičnice. Dobava zadnjega kamiona letos je planirana v prvi polovici decembra, prav tako dobavitelja Bijol. Uporabljali ga bomo predvsem na območju Črne na Koroškem, kjer je trenutno precej povečana potreba po tovornih transportnih sredstvih zaradi povečane sanitarne sečnje. Gre za klasični gozdarski kamion MAN z dvigalom in pogonom 6 x 6 v kompletu s tandemsko prikolico za prevoz kratkega lesa.

Pri podjetju Interexport imamo trenutno naro-

čena dva kompleta za strojno sečnjo Ponsse. Gre za preizkušene stroje, ki jih imamo v podjetju že od leta 2018 – harvester Scorpion King in forwarder Elk. En komplet je namenjen PE Kočevje (GGE Novo mesto), drugi komplet pa bo deloval na Pohorju in v okolici, torej na območju mariborske poslovne enote. Dobava strojev je predvidena v letošnji zimi. S tem bomo v podjetju imeli kar tri komplete za strojno sečnjo. Poleg tega imamo trenu-

tno odprt razpis za četrti komplet za strojno sečnjo, namenjen območju Poslovne enote Postojna. S temi nabavami se bodo zmogljivosti lastne proizvodnje približale planiranim 20 odstotkom celotne proizvodnje in bodo presegle 200.000 m³ na leto.

Sočasno potekajo ustrezne kadrovske krepiteve. Trenutno nas je v oddelku zaposlenih 94, prihajajo pa še novi sodelavci, tako da bo številka sto kmalu presežena. Poslovni enoti Kočevje in Postojna smo v septembru okrepili z dvema novima delovodjama za sečnjo in spravilo.

Glede na to, da je letos sanitarne sečnje toliko, da je bila na nivoju države razglašena naravna nesreča, je logično, da smo je imeli tudi v lastni sečnji kar velik delež. Sanitarne sečnje je bilo za kar 50.586 m³ oziroma kar 45 odstotkov celotne sečnje. Glavnina se nanaša na Koroško, kjer je delež sanitarne sečnje skoraj 90-odstoten. Z lastnimi transportnimi sredstvi smo letos prepeljali že 155.966 m³ gozdnih lesnih sortimentov.

Dobili smo tudi drugo žičnico za spravilo lesa. Novo žičnico je izdelal Konrad, gre pa za tip Mouny 4000 s procesorsko glavo Woody 61.

**AKTUALNO IZ
SNEŽNIKA**

OHRANJAMO visoko produktivnost

Robert Krvavica, direktor Snežnika, d. o.

Leto 2020 se približuje koncu, zaznamovala ga je epidemija covid-19, ki je močno vplivala na poslovanje. Ob prvem valu smo morali zmanjšati obseg proizvodnje in smo delali v samo eni izmeni. Veliko zaposlenih zaradi ukrepov za preprečevanje okužb ni moglo priti na delo, zaznali pa smo tudi padec naročil, saj se je velik del gospodarstva dobesedno ustavil. V poletnih mesecih je kazalo na normalizacijo gospodarskih razmer, obseg povpraševanja in naročil se je močno povečal. In ko je že kazalo na boljše, smo padli v drugi val epidemije. Spet imamo ukrepe, podobne kot v prvem valu, a na srečo se poslovanje ni ustavilo, saj je padec povpraševanja manjši.

Hvala zaposlenim, da se držijo ukrepov, nošenja mask in razkuževanja rok. Čeprav smo imeli nekaj posameznih primerov okužb (vse okužbe so bile zunanjšega izvora), ni prišlo do širjenja znotraj podjetja in razen posameznih odsotnosti zaradi preventivnih karanten delo poteka normalno.

Največji izziv, s katerim se srečujemo, so rekordno nizke prodajne cene žaganega lesa in drugih lesnih sortimentov. Cene so sicer začele padati že v drugi polovici lanskega leta, ko je bil zaradi naravnih ujm velik presežek ponudbe. Trend padanja se je zaradi korone nadaljeval. V povprečju so, glede na prejšnje leto, prodajne

cene nižje več kot 11 odstotkov, še bolj pa so padle cene biomase, okrog 16 odstotkov.

Da bi ublažili vpliv nizkih cen, smo povečali produktivnost in prodajo, kar glede na splošno situacijo na trgu ni bilo lahko. Količinsko smo prodajo žaganega lesa in lepljenih masivnih plošč povečali za 20 odstotkov. Zato je prodaja kljub padcu cen in zastojem, ki nam jih je povzročil covid-19, celo večja glede na prejšnje leto, a to še vedno ni dovolj, da bi dosegli tudi načrtovani rezultat.

Zadnji kvartal letos kljub ukrepom in težko obvladljivemu stanju za obvladovanje epidemije vseeno kaže na stabilizacijo gospodarskih razmer, zato smo lahko zmerno optimistični. Pri posameznih kupcih nam je uspelo dvigniti prodajne cene. Sicer smo še daleč od optimuma, a se je trend padanja zagotovo ustavil. Naročila tekoče in uspešno zagotavljamo, saj smo zasedeni za dva meseca vnaprej. Želimo si, da se svet ne bo še enkrat postavil na glavo in bo kljub epidemiji gospodarstvo delalo normalno. V teh časih je za nas ključnega pomena ohraniti produktivnost na visoki ravni in dosegati optimalne izkoristke lesne mase. Pripravljamo tudi program tehnoloških posodobitev, s katerim si želimo dolgoročno stabilizirati poslovanje in dosegati optimalne rezultate za vse deležnike.

**NA OBISKU PRI POSLOVNEM
PARTNERJU:
Smart industries, d. o. o.**

Lastniki gozda bolj zaupajo tujemu kupcu ali trgovcem s hlodovino

Pogovor: **Suzana Rankov**
Fotografije: **arhiv Smart industries**

Glavni izvozni izdelki primorskega podjetja Smart industries so rezan les, sedeži stolov, leseni kuhinjski izdelki ter razni elementi in polizdelki iz različnih vrst lesa za pohištveno industrijo. V primerjavi z drugimi žagarji je njihova posebnost prav znaten delež proizvodnje pohištva. Kot pravi lastnik in direktor podjetja Bruno Bizjak, so bili že od ustanovitve podjetja pred tremi desetletji usmerjeni v izdelavo izdelkov za široko porabo in izvoz: »Čeprav smo bili v preteklosti vrsto let največji trgovec s hlodovino in imamo trg, v katerega smo vlagali in ga gradili vrsto let, v zadnjih petih letih tako rekoč nismo prodali niti enega kubičnega metra hloda. Pohištvo in končni izdelki imajo vsako leto bolj pomembno vlogo v prihodkih našega podjetja, realizacija na rezanem lesu pa se postopoma zmanjšuje.« Bruno Bizjak je med drugim aktivni član združenja Sloles in brez dlake na jeziku pove tudi, kaj je narobe v slovenski lesnopredelovalni industriji.

Začetki podjetja Smart industries, d. o. o., segajo v leta takoj po osamosvojitvi države, njegova glavna dejavnost pa naj bi bila trgovina z lesom. Toda trgovini ste kmalu dodali še proizvodnjo. Nam lahko na kratko pojasnite, kako in zakaj se je podjetje razvilo v proizvodno podjetje.

V začetku 90. let prejšnjega stoletja smo bili priča propadu večjih lesnopredelovalnih sistemov, ki niso bili ustrezno pripravljene za novo tržno realnost. V nekoč zelo dobro organiziranem lesnem sektorju je začela vladati anarhija. Z ustanovitvijo podjetja Smart industries (pametna industrija) smo se odločili za drugačen pristop k lesni industriji v primerjavi s tistimi, ki je bil pri nas zakoreninjen v takratnih časih. Ekipa v podjetju je bila fantastična in v zelo kratkem času smo postali eno izmed bolj prepoznavnih podjetij v branži na tem delu Balkana. Zamisel je temeljila na povezovanju subjektov, ker je bilo kapitala malo, za banke in državo pa lesarstvo ni bila prioriteta. Glede na to, da se je povpraševanje po izdelkih po

večevalo, sta se pojavili tudi želja in nuja po lastni proizvodnji. Dobro tehnično podkovan kader, odlična klima v podjetju, kompetentnost, prijateljstvo, tekmovalnost in še marsikaj je pripomoglo k temu, da smo postali zelo zanesljiv partner tako za dobavitelje kakor za kupce. Komerčno je naša ekipa pokrivala široko paleto lesnih produktov. Ni bilo nikakršnega dvoma, da ne bi bili sposobni voditi lastne proizvodnje, to je bil le izziv, in naš razvoj je šel tudi v to smer.

Na katerih lokacijah deluje Smart industries?

Podjetje je v obdobju od leta 2000 do 2008 doseglo svoj vrh po številu zaposlenih in realizacija je krepko presegala 30 milijonov evrov. V nekaterih poslih smo nastopali le kot posrednik, tako da smo na trg plasirali letno za več kot 40 milijonov evrov izdelkov iz lesa. Tudi pri nas je prišlo v zadnjem desetletju do korenitih generacijskih sprememb, ki so zahtevale drugačen pristop do poslovanja. Od leta 1993 sta naša primarna proizvodnja in sedež družbe na Godoviču.

Koliko so vam pri uspešnem razvoju podjetja pomagale vaše bogate izkušnje v lesni panogi, ki izhajajo iz vaših zaposlitev v nekdanji Jugoslaviji?

Kot komercialist prodaje lesnih izdelkov, takrat zadolžen za pokrivanje italijanskega trga, sem si v nekdanji državi brez dvoma nabral veliko izkušenj in poslovnih povezav. Naša naloga je bila ustvarjati čim več prodaje na tujih trgih, saj je Jugoslavija potrebovala tujo valuto. Rezultati mojega dela so bili dobri, tako da sem v raznih takrat pomembnih uvozno-izvoznih podjetjih začel sprejemati odgovorne zadolžitve. Ustanovili smo kar nekaj mešanih družb, nekatere še vedno uspešno poslujejo. Z veseljem se spomnim, kako smo v Kopitarni iz Sevnice, ki je izgubila takratni trg za svoje tradicionalne izdelke, na novo aktivirali proizvodnjo. V nekaj letih delovanja smo izdelali več kot dva milijona stolov in jih razpošiljali po vsem svetu, tako rekoč iz nič, lepa zgodba in dobra izkušnja. V tovarni pohištva Meblo v Novi Gorici smo odprli obrat in proizvedli več kot štiri milijone masivnih sedežev. Še danes jih izdelujemo, vendar mnogo manj. Proizvodne oddelke smo imeli na Slovaškem, v Srbiji, Italiji, Ukrajini ...

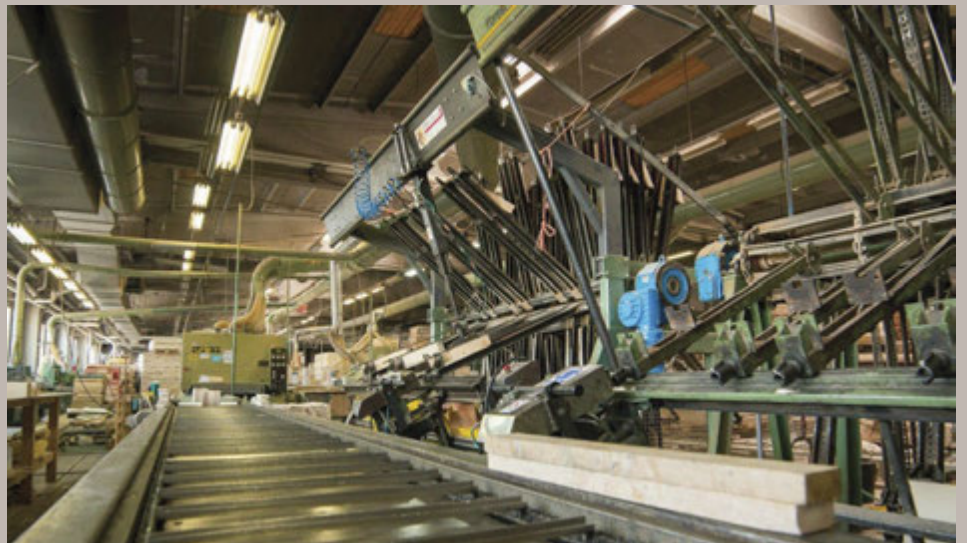
Proizvodnja obsega več kot 10.000 m² pokritih strojno opremljenih proizvodnih prostorov, ki se raztezajo na pet hektarjev velikem industrijskem zemljišču. Tu primarno predelujemo les, sušimo, izdelujemo različne plošče, pohištvene in druge elemente ... V Orehovljah, tik ob slovensko-italijanski meji, pa imamo še opremljen proizvodni obrat, v katerem izdelujemo nekatere masivne pohištvene izdelke in polizdelke.

Koliko gozdnih lesnih sortimentov predelate na leto in koliko so znašali vaši prihodki od prodaje leta 2019?

Vrsto let smo v žagalnici predelovali več kot 40.000 m³ hlodovine, vendar smo v zadnjih letih načrtno zmanjšali količinski razrez, saj želimo dodajati vrednost vsaki deski, ki pride izpod žagnega lista. Za izdelavo naših proizvodov potrebujemo kvalitetnejši les. Sedanji razrezniki program znaša okoli 25.000 m³ hlodov različnih drevesnih vrst in pri tem se bomo za zdaj ustavili. Predelamo še okoli 9000 m³ masivnih elementov različnih drevesnih vrst. Naš poslovni model na tem segmentu se glasi »manj je več«, sicer pa ostajamo pri realizaciji okoli 5 milijonov evrov prihodkov. V zadnjih letih imamo težavo pri pridobivanju ustreznega kvalificiranega kadra, tako da smo načrtno zmanjšali število zaposlenih.

Kako skrbite, da se predela celotna surovina, ki jo kupite, tudi ostanki?

Poleg hlodovine na trgu nabavljamo tudi razne masivne elemente trdih listavcev. Veliko smo se ukvarjali s tem, kako smotno izkoristiti najboljše ostanke, ki nastajajo pri izdelavi proizvodov.

Veliko lesa gre skozi štiristranske skobeljne stroje in postavili smo linijo za izdelavo kakovostnih peletov. Del manj kakovostnih sekancev porabimo za ogrevanje sušilnic in proizvodnih prostorov, nekaj sekancev, žagovine in lesnih ostankov pa plasiramo na trg. Iz manj kakovostne hlodovine iglavcev namensko izdelujemo skobljance, ki se uporabljajo za različne namene.

Kakšni so vaši načrti za prihodnost? Kam se boste še usmerili?

Kot sem že omenil, trenutno v podjetju usklajujemo poslovni model za naslednje obdobje. Novo kolekcijo zanimivih izdelkov, ki jih zdaj vzorčno proizvajamo in v katere smo investirali

precej energije, časa in sredstev, bomo na trg plasirali predvidoma v prvi polovici leta 2021. Našim kupcem smo jih že predstavili. Ker so to zahtevnejši proizvodi višjega cenovnega razreda, smo zadovoljni, da prva naročila že prihajajo. Izdelki se bodo predstavili pod blagovno znamko LEOR (Lesna Orehovlje).

Ali pri izdelavi izdelkov sodelujete tudi s kooperanti?

Vsekakor so kooperanti vedno bili naša opora pri poslovanju. Tudi v prihodnje računamo na sodelovanje, z nekaterimi skupaj ustvarjamo in načrtujemo nove proizvode. Zelo pomembna je izmenjava zamisli, znanja, informacij. Brez takšnega povezovanja nikakor ne gre.

Glavnino izdelkov izvozite na italijanski trg. Kdo so kupci vaših izdelkov?

Tradicionalno smo vezani na italijanski trg in lahko rečemo, da ga dobro poznamo. Stranke, kupce, prijatelje imamo v skoraj vseh italijanskih regijah. Naši izdelki so pri veletrgovcih, v skladiščih, v manjših trgovinah in tudi pri končnih strankah. V tridesetih letih poslovanja so naši izdelki v marsikaterem domu, največkrat pod drugo blagovno znamko.

Kateri so vaši drugi prodajni trgi?

Sodelujemo s kupci iz daljne Japonske, ZDA, Kanade, Mehike, z državami Evropske unije ...

Glavnino surovine nabavljate v Sloveniji. Koliko lesa predelate letno in koliko od tega uvozite?

Večji del hlodovine nabavljamo v Sloveniji, v zadnjem času pa tudi iz Italije in Češke. Elemente za izdelavo pohištva v glavnem kupujemo na Hrvaškem, v Bosni, Srbiji in Bolgariji.

SiDG je vaš pomembni poslovni partner, saj vam dobavljamo večino potrebne surovine, z nami imate od začetka leta 2018 podpisano tudi dolgoročno prodajno pogodbo. Kako ocenjujete sodelovanje s SiDG?

Za podjetja je zelo pomembna redna oskrba z osnovno surovino, v tem primeru hlodovino. Le tako lahko podjetje načrtuje svoj razvoj in zaposlitve ter sprejema poslovne obveze. Proizvajalec mora zato imeti dolgoročno pogodbo za nabavo hlodovine. Za vsa slovenska lesna podjetja je to izrednega pomena. SiDG je mla-

da družba, ki mora še veliko postoriti, vendar sem zadovoljen, ker vidim pripravljenost za konstruktivni dialog. V teh letih smo imeli priložnost poslovnega spoznavanja in prepričan sem, da se sodelovanje lahko samo še izboljša. Vremenske neviščnosti so SiDG v zadnjih letih povzročile veliko težav, upamo, da bo v prihodnje drugače.

Lahko trenutno dobavo lesa iz državnih gozdov primerjate z obdobjem koncesionarjev? Kot vemo, ste bili eden glavnih pobudnikov sprememb upravljanja državnih gozdov, saj ste ocenjevali, da koncesionarji kujejo dobičke na račun žagarjev.

Sem eden izmed peščice pobudnikov na strani proizvajalcev, ki smo orali ledino za ustanovitev podjetja SiDG. Ko so takratna gozdna gospodarstva pridobila 20-letno koncesijo, jim je tako rekoč padla sekira v med. Prva leta so bili še soliden partner proizvodnje, sčasoma pa se je sodelovanje izredno poslabšalo. Začeli so se ukvarjati s proizvodnjo, lahko prisluženi denar so razmetavali v zgrešene investicije in delnice,

odpisovali so dolgove prijateljem ... Njihove poslovne bilance so pokale po šivih od dobičkov, na drugi strani pa so zavirali razvoj lesne industrije, saj so imeli vpliv na različne institucije. V času njihovega kraljevanja je prišlo do stagnacije v razvoju slovenske lesne industrije, kar jim je tudi ustrezalo. To je bilo treba prekiniti, sicer bi bilo stanje danes porazno. Po slabih petih letih lahko vidimo, kako lepo se razvijajo razna lesnopredelovalna podjetja in kako se je končala zgodba nekaterih gozdarskih vsevedov. Zares so naredili veliko škodo.

V zadnjih dveh letih ste se izpostavili kot kritik načrtov, da bi Škoti v Sloveniji postavili veliko žago. Zakaj? Podporniki škotske investicije poudarjajo, da bi se v tem primeru slovenski les iz izvoza preusmeril spet v domačo predelavo.

Nisem proti prihodu tujih podjetij v Slovenijo. To je samo pozitivno, posebno če prinesejo novo znanje, investicije, delovna mesta in plačujejo davke v naši državi. Konkurenca je zdrava, saj te prisili, da si vedno boljši. V tem primeru pa bi bili slovenski lesarji postavljeni v

Kako se je italijanski trg spremenil v zadnjih treh desetletjih in kaj je najbolj vplivalo na te spremembe? Laičnemu opazovalcu se zdi, da je globalizacija pokopala številna družinska podjetja, ki so se ukvarjala s predelavo lesa.

Prav italijanski trg je na področju lesarstva v zadnjem obdobju doživel velike spremembe. V bližini slovenske meje, kjer je bil nekoč center lesne predelovalne industrije, je obstala le peščica manjših družinskih podjetij. Napačne poslovne odločitve, selitve proizvodnje v države s cenejšo delovno silo, zamenjava generacij, nepovezanost podjetij in še marsikaj je botrovalo k takšnemu stanju. S tega pogorišča po mojem mnenju ne bo več vzklilo seme. To je velika škoda, saj smo tudi slovenski dobavitelji s tem veliko izgubili. Upam pa, da smo se tudi kaj naučili.

slabši položaj. Za vse bi morala veljati enaka merila, kar v primeru te investicije zagotovo ne bi veljalo. Nekdo je nekomu preveč obljubil in zdaj so težave.

Zakaj se po vašem mnenju toliko gozdnosnih sortimentov iz zasebnih gozdov izvozi na tuje trge? Kako obrniti na trend?

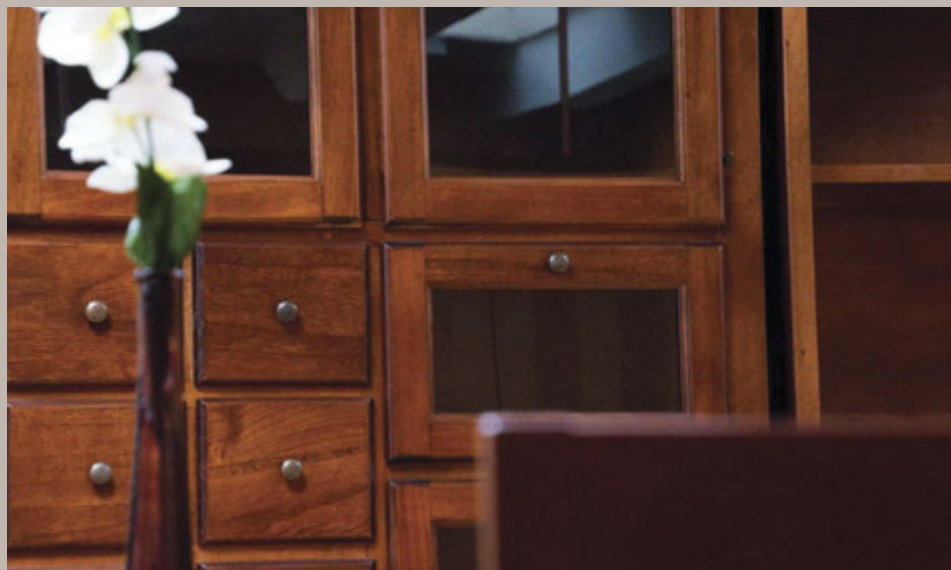
V Sloveniji imamo veliko lastnikov gozdov in vsak se sam odloča, komu bo prodal les. Zelo pomembno je, da bi lastniki gozda zaupali v slovensko lesnopredelovalno industrijo, da bi dobili garancijo, da bodo hlod prodali in zanj dobili ustrezno in gotovo plačilo. Trenutno lastniki gozda bolj zaupajo tujemu kupcu ali trgovcem s hlovino, torej šoferjem, ki jim ustreza prevažati hlode in delati čim več kilometrov. Pri tem ozaveščanju in organiziranju segmenta bi moralo skupaj nastopiti več deležnikov, ki so glede tega do zdaj naredili zelo malo. V zavodu Sloles pripravljamo predloge, ki bodo nakazali, kako obrniti ta trend.

Kako pa ocenjujete želje, da bi SiDG ustanovil štiri lesne centre?

Osebnost sem proti. Moje mnenje namreč je, da bi se družba SiDG morala ukvarjati z gozdarstvom. To pove že samo ime družbe. Moja podpora pri ustanovitvi podjetja ni bila

Glavni očitke slovenski lesnopredelovalni industriji je, da ima žagarstvo preveč pomembno vlogo in da bi morali proizvajati več izdelkov z višjo dodano vrednostjo. Kako to komentirate?

V preteklosti smo v Sloveniji izdelovali v glavnem izdelke z višjo dodano vrednostjo. Žagarstvo je bilo skoraj sekundarnega pomena, saj je bilo žag, ki so rezale hlovino izključno za trg, malo. Pomembnejši žagarski obrati so v prvi vrsti obdelovali hlovino najprej za lastne potrebe, torej za nadaljnjo predelavo v končne izdelke, in le del proizvodnje je bil namenjen trgu. Trenutno je obrnjeno: žagarskih obratov, ki ponujajo rezani les na trgu, je mnogo, vsi povečujejo količino razreza in se modernizirajo. Višja dodana vrednost izdelkov trenutno lastnikom prinaša mnogo manjši ostanek kot samo primarna predelava. Investicije v izdelavo končnega izdelka so namreč znatno višje, obrat kapitala je daljši, drugačni so načini trženja, pristop k sami zgodbi mora biti drugačen. Na podlagi svojih izkušenj pa vidim kot enega izmed največjih problemov pomanjkanje kakovostnih človeških virov. Če v kratkem ne bo prišlo do vlaganj v vzgojo ustreznih kadrov, ki bodo spoznali, da je v lesni industriji njihova prihodnost, lahko nastane takšna situacija, kot je nastala v sosednji Italiji.

mišljena kot podpora družbi, ki nam bo jutri postala neloyalen konkurent, ampak enakovreden dolgoročni partner. Z ustanovitvijo proizvodnih centrov bo šel SiDG po mojem mnenju po stopinjah nekdanjih koncesionarjev. Podpiram pa vložek države v lesni center, ki bo predeloval manj kakovosten les, ki ga je v naših gozdovih v primerjavi s kakovostnim lesom mnogo več. Pri tem segmentu smo preveč odvisni od tujih odjemalcev, in to ni dobro. Investicije so tu velike in obstoječa zasebna podjetja ne sežejo tako daleč, da bi se samostojno spuščala v takšne naložbe. Obstajajo pa možnosti povezovanja zainteresiranih domačih partnerjev.

Kako je na panogo, v kateri delujete, vplivala koronakriza? Kaj pričakujete v prihodnjih mesecih?

Vsak dan sem v stiku s proizvajalci in za zdaj poslujem skoraj brez večjih zastojev. Res je, da so se cene nekaterih izdelkov znižale, naši stroški poslovanja pa nekoliko narasli. Opažam tudi, da je delovna učinkovitost v podjetjih padla, kar je povsem razumljivo. Pričakujem, da bodo rezultati poslovanja slabši, likvidnost podjetij bo oslABLJENA, investicijski cikel podjetij pa se bo nekoliko zmanjšal. Upam, da bomo spomladi že delali s polno zmogljivostjo.

GOZDAR – steber informacijskih rešitev SiDG

Družba SiDG je avgusta letos podpisala pogodbo z zunanjim izvajalcem za implementacije rešitve Gozdar, ki pomeni steber informacijskih rešitev našega podjetja. Konec celotnega projekta je predviden proti koncu naslednjega leta, vendar bodo prednostni procesi pokriti v zgodnejših fazah in tako v uporabi precej prej.

Gozdar se izdeluje na podlagi analize poslovnih procesov na področju gozdarstva in prodaje. Projekt je razdeljen na sedem faz. Po koncu vsake faze rešitev testiramo in po uspešnem testiranju predamo v uporabo v produkcijsko okolje. Del rešitve je že v uporabi, in sicer imajo zunanji izvajalci z aplikacijo možnost urejati svoje delovne naloge, vnašati dnevne zaloge na kamionski cesti in dodatno posekano drevje. S prvimi tremi fazami rešitve Gozdar družba dobiva informacijski sistem, ki bo v celoti pokrival sečnjo, spravilo in prodajo ter izvajanje lastne gozdne proizvodnje. Prednostno smo začeli s centralnim upravljanjem odločb in delovnih nalogov, in sicer tako za naprej kot tudi z urejanjem podatkov za nazaj. V zadnjih fazah so predvidene informatizacije procesov na področju načrtovanja urejanja gozdov, gojitvenih in varstvenih del ter gradbenih del. Omeniti velja, da bodo v sklopu Gozdarja nastali tudi novi programski moduli, recimo modul javnih naročil, mobilni program Merilec z novo strojno opremo ...

Delo pri projektu je dobro organizirano po metodologiji projektne dela. Na obeh straneh sta projektni skupini, ki redno komunicirata med seboj, imamo tedenske delavnice, na katerih se podrobno določijo funkcionalnosti (z vnosnimi maskami vred), mesečno pa se poroča na nivoju direktorja in vodje sektorja. Vmesne izzive, ki se pokažejo, kot je na primer čiščenje podatkov za nazaj, rešujemo sproti.

Rešitev Gozdar bo steber informacijskih rešitev družbe, ki bo povezan z drugimi obstoječimi in bodočimi informacijskimi sistemi in rešitvami (dokumentni sistem, ERP, Merilec ...). Podatki bodo centralizirani, med seboj povezani, informacije pa hitro dostopne, kar bo uporabnikom na terenu načrtovalcem in odločevalcem v veliko pomoč. Sama rešitev se izdeluje z najsoodnejšimi in najbolj uveljavljenimi programskimi orodji na trgu.

Za vzorno sodelovanje pri projektu z dobrimi predlogi, odzivnostjo in dobro voljo gre pohvala poslovodstvu, vodjem sektorjev, vodjem poslovnih enot, vodjem gozdnih obratov in drugim sodelavcem, ki pri projektu sodelujejo ob svojim rednem delu.

Tekst: **Gerd Ponjavič**

IZVOZ IN UVOZ okroglega lesa

Slovenija je izrazita neto izvoznica okroglega lesa. V zadnjih desetih letih je pri vseh skupinah gozdnolesnih sortimentov značilen zunanjetrgovinski presežek, kar pomeni, da je proizvodnja okroglega lesa večja od porabe.

Izvoz okroglega lesa se med leti precej spreminja; največ smo ga izvozili v času največjih naravnih motenj v gozdovih v zadnjem desetletju, in sicer z rekordnim izvozom leta 2016 – več kot 3 milijone m³. Po tem letu izvoz okroglega lesa pada, največji padec je bil leta 2019, ko se je glede na predhodno leto zmanjšal za 28 % in je znašal manj kot 2 milijona m³. Drugače je z uvozom, ki je bolj stabilen, s trendom povečevanja v zadnjih letih (610.000 m³ leta 2019). Značilnosti zunanje trgovine okroglega lesa najbolje prikazuje neto zunanja trgovina,

Avtorja:
Špela Ščap, Gozdarski inštitut Slovenije;
mag. Mitja Piškur,
Slovenski državni gozdovi, d. o. o.

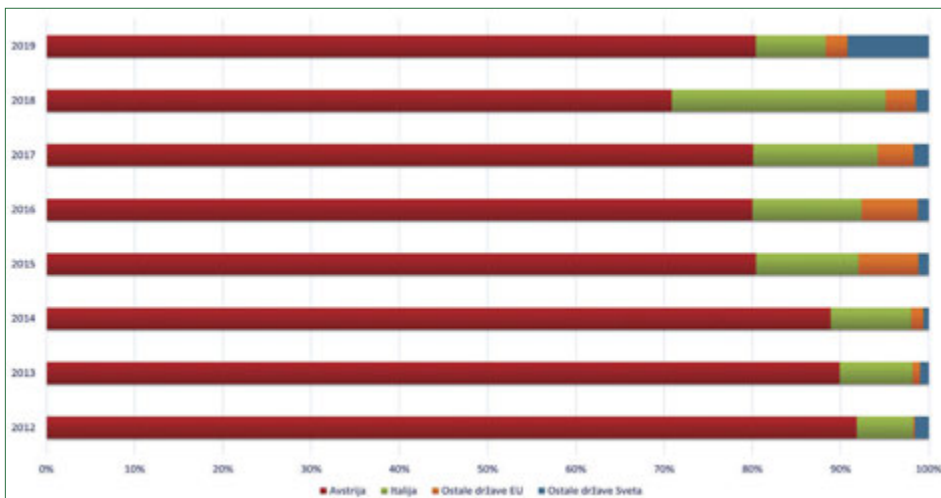
ki se izračuna bilančno (izvoz-uvoz). Rekorden zunanjetrgovinski presežek je bil leta 2016, ko je znašal 2,63 milijona m³. Leta 2019 se je zunanjetrgovinski presežek okroglega lesa izrazito zmanjšal. Največji zunanjetrgovinski presežek je že skoraj dve desetletji pri kategoriji hlodi za žago in furnir iglavcev.

Češka Republika bo v letošnjem letu najverjetneje na prvem mestu izvoznice hlodovine iglavcev v Slovenijo z ocenjeno količino okrog 120.000 m³.

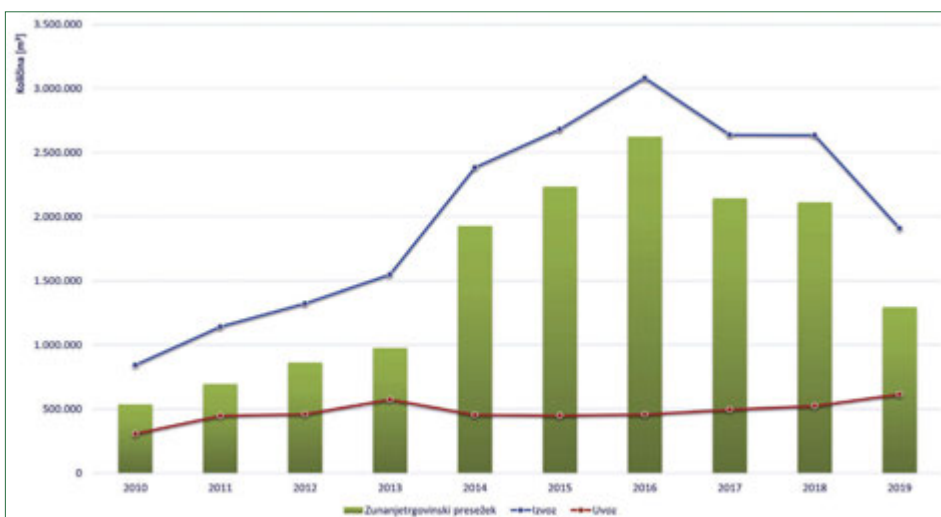
Od kod uvažamo les

Uvoz okroglega lesa je v zadnjih desetih letih relativno stabilen. Glavne izvoznice okroglega lesa v Slovenijo so bile lani: Hrvaška (150.965 m³), Italija (140.945 m³) in Avstrija (135.719 m³). Kljub relativni konstantnosti uvoza okroglega lesa ta med posameznimi skupinami gozdnih lesnih sortimentov (GLS) precej niha. V zadnjem desetletju je Slovenija količinsko uvozila največ nepredelanega okroglega lesa listavcev, vrh uvoza je bil v letih 2011, 2012 in 2013. Najmanj je bilo v zadnjih desetih letih v Slovenijo uvožene pri skupini hlodi za žago in furnir iglavcev, pri kateri pa je v zadnjih dveh letih zaznati visok porast uvoza. V letu 2019 se je uvoz hlovov iglavcev povečal na 112.704 m³ – za primerjavo: leta 2017 smo v Slovenijo uvozili 14.764 m³ hlovov iglavcev. Glavne izvoznice hlodovine iglavcev v Slovenijo so bile lani: Italija (62-odstotni delež oziroma 70.224 m³), Hrvaška (24.308 m³) in Avstrija (12.266 m³).

V zadnjih desetih letih je pri vseh skupinah GLS značilen zunanjetrgovinski presežek, kar pomeni, da je proizvodnja okroglega lesa večja od porabe.

Deleži držav uvoznice mase lesa hlodovine iglavcev iz Slovenije v obdobju 2012–2019 po državah (vir: Statistični urad RS)

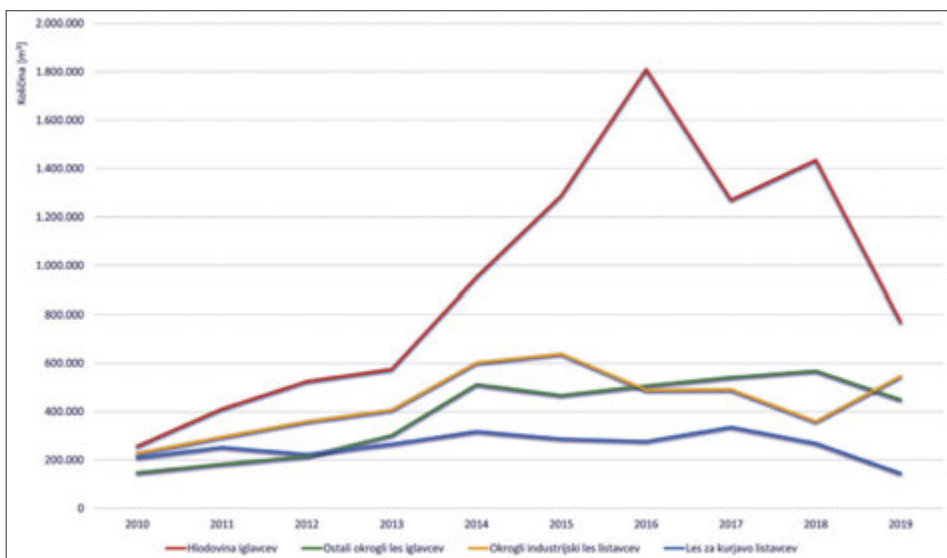

Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa za Slovenijo v obdobju 2010–2019 (vir: Statistični urad RS, preračuni Gozdarski inštitut Slovenije)

Glavno izvozno blago hlodovina iglavcev

Od vseh skupin okroglega lesa je bil v obdobju 2010–2019 daleč največji izvoz hlovov za žago in furnir iglavcev. Od leta 2013 do leta 2016 je izvoz hlodovine iglavcev strmo naraščal in takrat dosegel vrh (zgodovinski rekord) pri 1,81 milijona m³. Lani je bil zabeležen izrazit padec izvoza hlovov iglavcev, in sicer za 46 % v primerjavi z letom 2018. Hlodovini iglavcev v desetletnem izvozu sledi skupina okrogli industrijski les listavcev, pri kateri je izvoz od leta 2010 do 2015 naraščal in v letu 2015 dosegel vrh, in sicer 638.478 m³.

Smeri uvoza hlovov iglavcev se med leti spreminjajo. Glavna uvoznica hlodovine iglavcev je Avstrija, ki je v letu 2018 uvozila 1,02 milijona m³, lani pa 0,62 milijona m³. Je pa v enakem obdobju naraščal izvoz hlodovine iglavcev v Italijo, ki je leta 2018 znašal 347.470 m³, v letu 2019 pa so se izvozne količine v Italijo zmanjšale na 59.175 m³. Vse od leta 2015 do lani se je delež izvoza hlodovine iglavcev v druge države članice Evropske unije zmanjševal. Izvoz hlodovine iglavcev v druge države sveta se je lani izrazito povečal v primerjavi s predhodnim letom,

Izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev in listavcev v obdobju 2010–2019 (vir: Statistični urad RS)

od tega sta prevladovali državi Bosna in Hercegovina (36.978 m³) in Kitajska (26.167 m³). V letu 2019 je bila glavna uvoznica okroglega industrijskega lesa listavcev sosednja Italija, kamor smo izvozili 387.214 m³ (71-odstotni izvozni delež). Na drugem mestu držav uvoznic okroglega industrijskega lesa listavcev iz Slovenije pa je bila lani Kitajska, kamor smo izvozili 12 % vseh količin. V izvozu na Kitajsko sta prevladovali dve skupini GLS, ki ju pokrivata

šifri Kombinirane nomenklature (KN) 44039100 (hrastov les) ter KN 44039900 (drug les, ki ni uvrščen v nobeno drugo kategorijo industrijskega lesa listavcev): pri prvi je bil izvoz 14.792 m³ in pri drugi 43.833 m³. Les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les iglavcev je bil lani izvožen v sosednjo Avstrijo (50 %), Italijo (26 %), Kitajsko (12 %) in Hrvaško (10 %). Pri izvozu v Kitajsko je potrebna pazljivost zaradi sistema poročanja in razvrščanja v KN.

Slovenija je izrazita neto izvoznica nepredelanega okroglega lesa.

Neposreden izvoz GLS družbe SiDG, d. o. o.

Leto	2016*	2017	2018	2019
Delež prodaje na tuje trge (%)	10,0	8,0	1,7	2,7
Skupaj tuji trgi (m³)	52.877	91.389	24.383	35.997
od tega EU	52.877	91.389	23.317	16.373
od tega tretje države	0	0	1.066	19.624

*Podatki za obdobje julij-december 2016

razvoju gozdnolesnih verig, promociji lesa in lesnih proizvodov ter oblikovanju zelenih delovnih mest. Ocenjujemo, da bo leta 2020 neposredni izvoz še manjši kot leto prej.

Neposreden izvoz družbe je v celotnem izvozu Slovenije majhen, in sicer 1 % leta 2018, leta 2019 pa 2 %. V letu 2018 je bil največji delež družbe v celotnem izvozu v skupini celuloznega lesa iglavcev (2 %), leta 2019 v skupini hlodov iglavcev (4 %). V drugih kategorijah so deleži družbe zanemarljivi (pod 1 %). Glede na podatke je vsekakor jasno, da družba SiDG večino lesa prodaja podjetjem iz Slovenije, med katerimi je samo po dolgoročnih pogodbah v letu 2019 prodala 69 % vseh količin.

NAPOVEDI ZA LETO 2020

Glede na zunanjetrgovinske podatke SURS-a za prvih osem mesecev tega leta ocenjujemo, da se bosta trend povečevanja uvoza okroglega lesa ter nadaljevanje trenda zmanjševanja izvoza okroglega lesa nadaljevala. Uvoz okroglega lesa bo presegel 700.000 m³, izvoz se bo gibal okrog 1,6 milijona m³. Izvoz hlodovine iglavcev bo še manjši in se bo letos gibal okrog 600.000 m³. Se bo pa izvoz hlodov iglavcev na Kitajsko še povečal. Izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev bo podoben lanskemu. Na splošno se bo povečal izvoz okroglega lesa listavcev na Kitajsko ter v Vietnam. Uvoz hlodov iglavcev bo še večji kot lani, in sicer okrog 260.000 m³. Češka republika bo letos najverjetneje na prvem mestu izvoznic hlodovine iglavcev v Slovenijo z ocenjeno količino okrog 120.000 m³. Letos bomo precej več hlodovine iglavcev uvozili tudi iz Nemčije. Uvoz okroglega industrijskega lesa listavcev bo okrog 10 % manjši kot lani.

Skupaj z Občino Črna na Koroškem **SANIRAMO PLAZ V TOPLI**

Občina Črna na Koroškem je podjetje SiDG novembra lani obvestila o zemeljskem plazu na javni cesti Topla-Tolpska centrala. V SiDG, ki gospodari z državnimi gozdovi na tem območju, smo se odločili, da bomo skupaj z občino pristopili k sanaciji plazu.

Tekst in fotografije: **Dominik Pekošak**

Za sodelovanje pri sanaciji smo se na SiDG odločili iz več razlogov. Poleg državnega lastništva gozdov na območju Tople je odločilo tudi to, da nam občina Črna na Koroškem v času vetroloma in snegoloma ter posebno v zimskem času ni prepovedovala odvoza lesa na lokalnih cestah kot druge koroške občine. To je omogočalo normalno delo in nam prihranilo veliko težav in finančnih sredstev. Poleg tega je občina Črna na Koroškem izrazito podhranjena z gramozom za posip gozdnih cest, kar smo prepoznali kot priložnost, da se presežek materiala, gramoz, z drsenja plazu z drobilcem zdrobi in uporabi za gramoziranje gozdnih cest na predelu državnih gozdov Mravlija v občini Črna na Koroškem.

Zaradi epidemije koronavirusne bolezni so aktivnosti do maja 2020 zastale. Po dogovoru z občino smo pri podjetju Geotrias naročili geomehansko poročilo, ki ugotavlja vzroke za nastanek plazu in nakazuje tehnične rešitve za sanacijo. Vrednost sanacije 35 metrov dolgega in tri metre visokega podpornega zidu je bila ocenjena na 45.000 evrov. Po potrditvi načina in financiranja sanacije ter pripravi sporazuma o sofinanciranju plazu med SiDG in občino Črna na Koroškem so bili pri izbranem podjetju Geotrias naročeni še projekt izdelave sanacije plazu in pridobljena soglasja ZGS in občine Črna na Koroškem.

Na podlagi skupnega dogovora je SiDG izvedel

javni razpis za gradnjo, na katerem je bil izbran najugodnejši ponudnik za izdelavo podpornega zidu v dolžini 35 metrov in znižani višini dveh metrov, dodatno varovalno-lovilno mrežo v višini 1,5 metra v celotni dolžini podpornega zidu ter preplastitev asfaltne prevleke v dolžini zgrajenega podpornega zidu. Ponujena cena izvajalca Gradbeništvo Gotovnik, d. o. o., je znašala 38.000 evrov. Dela so se začela v začetku oktobra. Gradbeni nadzor nad deli izvaja oddelek za gozdno gradbeništvo SiDG, občinski geomehanski nadzor je po skupni pogodbi v domeni geomehanskega podjetja Geotrias.

Od začetka del do priprave tega prispevka so se izvedli vsa zemeljska dela, odstranitev odvečnega materiala, temeljenje, gradnja kamnito-betonskega podpornega zidu v celotni dolžini in višini ter betoniranje AB venca-krone zaključka zidu. Na pobudo krajanov smo povečali preglednost saniranega dela plazu s podpornim zidom v konveksni napeti obliki, z izdelavo dodatnih izogibališč pred in za zidom, posekom grmovja za svetli profil ceste, razširitvijo preplastitve vozišča in ureditvijo odvodnjavanja pred in za zgrajenim podpornim zidom.

PRIČENJA SE OBNOVA DESETLETNIH območnih gozdnogospodarskih in lovskoupravljavskih načrtov

Tekst: **Matjaž Guček, Matija Stergar, Boris Rantaša, Miha Marenče, Aleš Poljanec** (vsi ZGS)

Konec leta 2020 in v letu 2021 bo potekala obnova območnih gozdnogospodarskih in lovskoupravljavskih načrtov. Ti načrti bodo usmerjali razvoj slovenskih gozdov v naslednjih desetih letih. Prenova načrtov se začneja z zbiranjem pobud za izboljšanje upravljanja gozdov in prostoživečih živalskih vrst, ki bo potekalo od 1. novembra do 31. decembra 2020. V začetku decembra 2020 bo organizirana tudi javna predstavitev potekanja izdelave in sprejemanja načrtov.

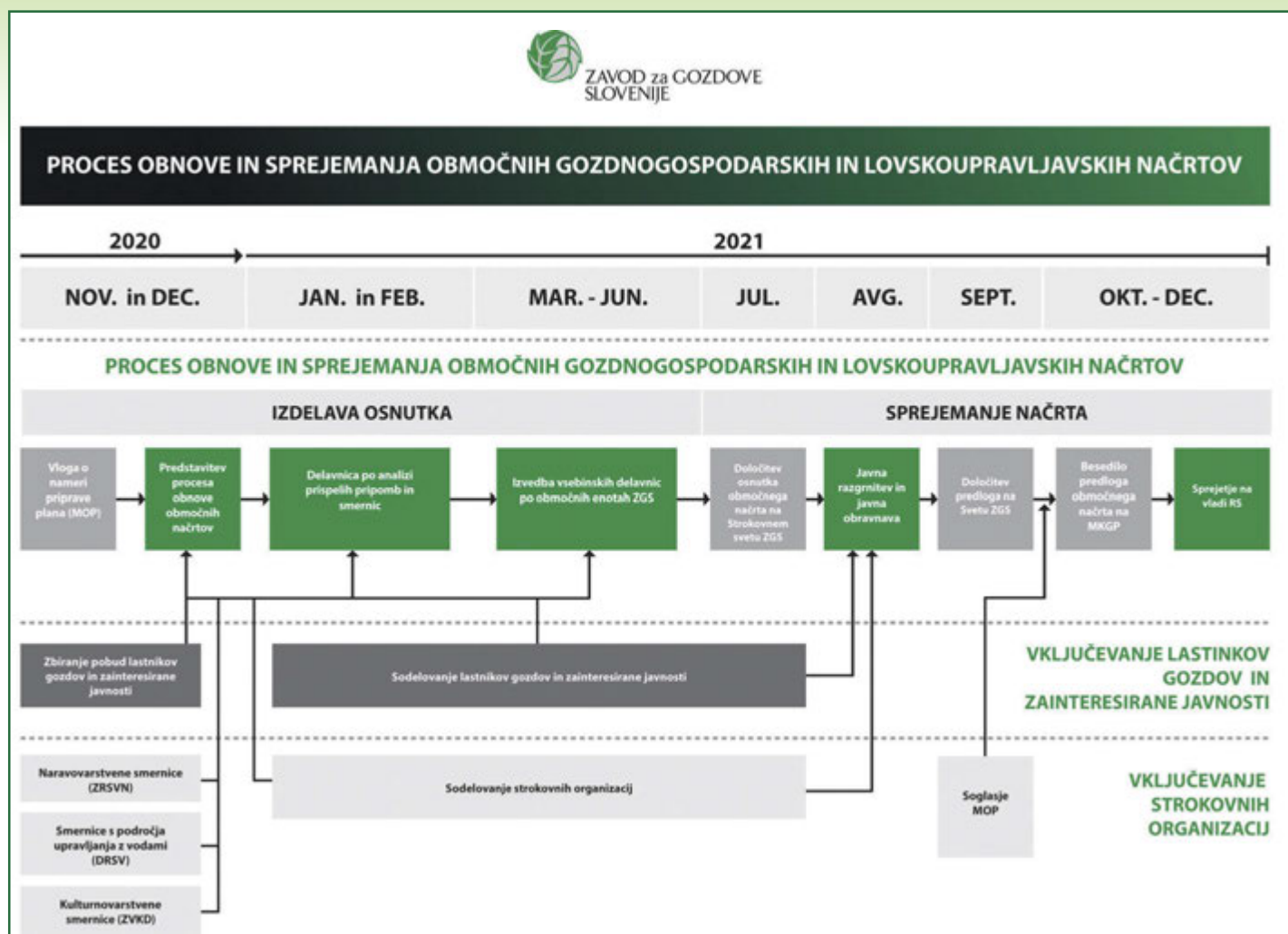
Podlaga za izvajanje ukrepov

Upravljanje gozdov v Sloveniji temelji na načelih trajnosti, sonaravnosti in večnamenskosti, pri čemer je gozdnogospodarsko načrtovanje pomembno orodje za uresničevanje temeljnih usmeritev glede rabe gozdov in hkrati pripomoček za sodelovanje z lastniki gozdov in različnimi javnostmi. Načrti so podlaga za izvajanje

ukrepov v gozdnem prostoru. Zasnova gozdnogospodarskega in lovskoupravljavskega načrtovanja je opredeljena z Zakonom o gozdovih, Zakonom o divjadi in lovstvu ter s Pravilnikom o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo. Gozdnogospodarsko in lovskoupravljavsko načrtovanje v okviru javne gozdarske službe izvaja Zavod za gozdove Slovenije.

Sistem in organiziranost načrtovanja

Gozdnogospodarsko načrtovanje je hierarhično organiziran sistem na več ravneh in je zasnovan na postopnem prehajanju s splošnih, strateških usmeritev na ravni države h konkretnim ukrepom v sestoji. Strateške odločitve na nacionalni ravni, ki pomenijo po-

Hierarhična organiziranost celostnega načrtovanja gospodarjenja z gozdovi

litiko gospodarjenja z gozdovi, so določene v Nacionalnem gozdnem programu. Gozdnogospodarski načrti so podlaga za adaptivno upravljanje gozdov in hkrati tudi pomembno orodje za zagotavljanje varstva narave in ohranjanja ugodnega stanja kvalifikacijskih habitatnih tipov in kvalifikacijskih vrst na območjih Natura 2000.

Pomembno orodje za uresničevanje Nacionalnega gozdnega programa so območni gozdnogospodarski načrti (14 območij) in območni lovskoupravljavski načrti (15 območij), ki se vsakih deset let pripravljajo hkrati za celotno območje Slovenije. Posebnost območnih načrtov je hkratna obravnava gozdnogospodarskih vsebin in vsebin upravljanja prostoživečih živalskih vrst, zato so ti načrti pomemben instrument gozdarske politike, zagotavljanja lovskoupravljavskih ciljev, pomembno pa pripomorejo tudi k interesom drugih področij (naravovarstvo, kmetijstvo in razvoj podeželja). Pomembne naloge območnih načrtov so: opredelitev temeljnih gozdnogospodarskih in lovskoupravljavskih problemov ter zasnova strategije za njihovo

reševanje, opredelitev območij s poudarjenimi funkcijami gozdov in določitev izhodišč za odločitve o rabi gozdnega prostora. Opredelitev območij s poudarjenimi funkcijami gozdov in členitev prostora v območnih načrtih sta pomembni za zagotavljanje večnamenskega gospodarjenja z gozdovi in sodelovanje v prostorskem načrtovanju.

Določitev stopnje rabe gozdov in drugih del

Načrti za gozdnogospodarske enote (skupno jih je 231), za desetletno obdobje, združujejo značilnosti okvirnega in podrobnega načrtovanja. Pomembna naloga teh načrtov je določitev možne stopnje rabe gozdov in potrebnih gojitvenih, varstvenih in drugih del, ki so pomembni za zagotavljanje gozdnogospodarskih ciljev.

Na ravni gozdnih odsekov in oddelkov izdelujemo najbolj podrobne gozdnogojitvene načrte, ki so namenjeni neposredni izvedbi ukrepov, tako da vključujejo že organizacijske vidike izvedbe del. Območnim načrtom so na področju lovskoupravljavskega načrtova-

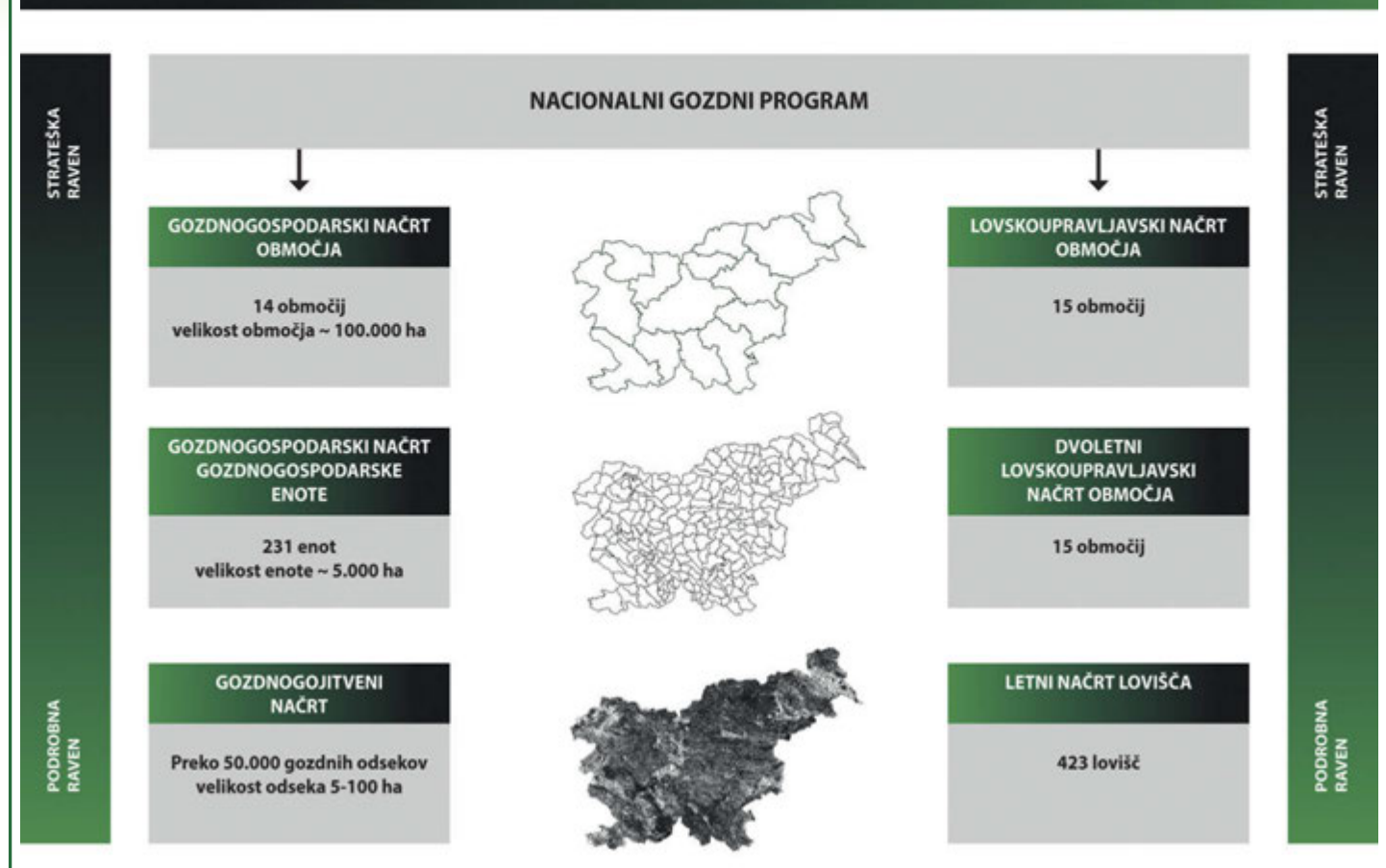
nja hierarhično podrejeni letni načrti lovskoupravljavskih območij. Strateškim odločitvam dolgoročnih območnih načrtov o smereh upravljanja posameznih vrst divjadi pa tudi njihovega okolja v letnih (dvoletnih) načrtih sledijo konkretno in kvantitativno opredeljeni ukrepi (npr. višina odvzema divjadi). Z letnimi načrti lovišč se ukrepi, predvideni za določeno lovskoupravljavsko območje, številčno razdelijo po loviščih znotraj tega območja.

Vključitev deležnikov

Zavod za gozdove Slovenije je v letu 2020 začel priprave na izdelavo območnih gozdnogospodarskih in lovskoupravljavskih načrtov, ki bo v celoti potekala v letu 2021. Zaradi usklajevanja številnih interesov, ki jih družba od gozdov pričakuje, je participacija deležnikov v pripravljalnem postopku in pri sprejemanju gozdnogospodarskih načrtov zelo pomembna. Upoštevanje in vključevanje lastnikov gozdov, zastopnikov upravljavcev lovišč, kmetijskega sektorja in druge zainteresirane javnosti, kot so službe za varstvo narave in kulturne dediščine, upravljanja voda in

HIERARHIČNA ORGANIZIRANOST CELOSTNEGA NAČRTOVANJA GOSPODARJENJA Z GOZDOVI

Proces obnove in sprejemanja območnih gozdnogospodarskih in lovskoupravljavskih načrtov

lokalnih skupnosti je pomembno za uspešno načrtovanje in izvedbo načrtovanega. Participacija je formalno detajlno določena v Pravilniku o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo in predvidena kot sestavni del postopka sprejemanja načrta v dveh delih zbiranja pobud lastnikov gozdov in druge zainteresirane javnosti pred pričetkom izdelave načrta ter v okviru javne razgrnitve in javne predstavitve osnutka načrta. Med zbiranjem pobud bomo na ravni Slovenije izvedli predstavitev izdelave in sprejemanja območnih načrtov, kamor bodo povabljeni številni deležniki. Po koncu zbiranja pobud, predvidoma v januarju ali februarju, pa bo izdelana analiza prispelih pobud in smernic ter izvedena delavnica, na kateri bo predstavljen način upoštevanja pobud pri izdelavi območnih načrtov. V obdobju med marcem in junijem bodo na ravni posameznih gozdnogospodarskih in lovskoupravljaljskih območij organizirane delavnice po vsebinskih sklopih, kamor bodo povabljeni deležniki na lokalni ravni (gozdnogospodarskega območja oziroma lovskoupravljaljskega območja).

V postopku, ki je predstavljen v shemi, sta po določitvi osnutka na svetu ZGS formalno določeni tudi javna razgrnitva in javna obravnava, v kateri lahko s pripombami sodelujejo tudi lastniki gozdov, organizacije in druga zainteresirana javnost, vendar pa je pripombe v tej fazi izdelave območnih načrtov v načrt težje vključevati.

ZBIRANJE POBUD ZA IZBOLJŠANJE UPRAVLJANJA

V obdobju med 1. novembrom in 31. decembrom 2020 poteka zbiranje pobud za izboljšanje upravljanja gozdov in prostoživečih živalskih vrst. Pobude, ki jih lahko podajo lastniki gozdov, organizacije ali druga zainteresirana javnost, naj bodo prilagojene strateški ravni območnih načrtov in vezane na vsebine, ki jih območni gozdnogospodarski načrti po Zakonu o gozdovih in Pravilniku o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo obravnavajo. Trenutno veljavni območni gozdnogospodarski in lovskoupravljaljski načrti območij so dostopni na spletnem pregledovalniku ZGS ali na spletišču gov.si, kjer je poleg besedila načrtov dostopno tudi kartno gradivo. Pozivamo vas, da se s podajanjem pobud za izboljšanje upravljanja gozdov in prostoživečih živalskih vrst aktivno vključite v proces sprejemanja območnih gozdnogospodarskih in lovskoupravljaljskih načrtov.

Več informacij: www.zgs.si/on2021

LIFE DINALP BEAR – Za življenje z medvedmi

Mednarodni projekt LIFE DINALP BEAR je bil zasnovan v želji po reševanju različnih izzivov, s katerimi se srečujejo prebivalci na območju rjavega medveda v Sloveniji, Hrvaški, Italiji in Avstriji. Večina medvedov s tega območja živi v severnih Dinaridih, populacija v alpskem delu pa je veliko manjša in tudi bolj izolirana. Prehajanje med območjema je omejeno predvsem zaradi ovir v prostoru. Tudi upravljanje medvedov je navadno bolj lokalno oziroma nacionalno usmerjeno in ne temelji na spremljanju celotne populacije. Cilji projekta LIFE DINALP BEAR so bili omogočanje prehoda od lokalno usmerjenih praks do spremljanja in upravljanja medvedov na nivoju populacije, hkrati pa zmanjševanje konfliktov med človekom in medvedom. Glavne aktivnosti projekta so tako zajemale iskanje in določanje vzrokov za pojav konfliktov, njihovo preprečevanje z različnimi novimi pristopi, vzpostavitev čezmejnega monitoringa, promocijo ekoturizma in izvedbo številnih komunikacijsko-izobraževalnih aktivnosti.

Tekst: **Vesna Oražem, Maja Sever, Rok Černe** (vsi ZGS)

300 kosmatih?

Temelj varstva in upravljanja katere koli prostoživeče vrste je spremljanje bioloških značilnosti populacije, kot so velikost, spolno razmerje, rodnost, smrtnost in razširjenost. Pomemben je tudi vpogled v spreminjanje teh značilnosti v času. Ocenjevanje številčnosti medvedov poteka na različne načine. V Sloveniji je bilo tako imenovano genetsko štetje medvedov izvedeno sprva že leta 2007. Eden izmed pomembnih ciljev projekta LIFE DINALP BEAR pa je bil oblikovati celovito shemo spremljanja alpsko-dinarske populacije medvedov. V ta namen je bilo leta 2015 izvedeno intenzivno neinvazivno genetsko vzorčenje, ki je zajemalo pobiranje iztrebkov medveda po celotnem območju razširjenosti vrste tako v Sloveniji kot tudi na Hrvaškem. Pri

tem so ključno vlogo odigrali gozdarji in lovci ter drugi strokovnjaki in prostovoljci, brez katerih tako učinkovito vzorčenje ne bi uspelo. Vzorce so s pomočjo izboljšanih genetskih molekularnih metod na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete v Ljubljani analizirali in ocenili, da je konec leta 2015 na območju Slovenije živelo 599 (545–655) medvedov. Med obema štetjema je število medvedov naraslo, populacija se je povečala za 41,3 % in je v ugodnem varstvenem stanju.

V okviru projekta so bile izvedene tudi modelne napovedi, matematično »ozadje«
sprememb v populaciji. Modelne napovedi so manj zanesljive od genetskih metod, kljub temu pa omogočajo upravljavcem, raziskovalcem in drugim strokovnjakom dober vpogled v stanje populacije in med obdobji natančnega štetja služijo načrtovanju upravljanja populacije.

V prejšnjem mesecu je projekt LIFE DINALP BEAR, katerega koordinacijo je vodil Zavod za gozdove Slovenije, prejel prestižno nagrado programa LIFE in bil izbran za najboljši projekt v Evropi iz kategorije narava, ki se je končal v letu 2019.

1

Medved sit in satje celo – reševanje konfliktov

V Evropi se življenjski prostor medveda in območja naseljenosti človeka tesno prepletata, kar pogosto vodi v različne interakcije med vrstama. Občasno zahajanje medvedov v bližino naselij in škoda na človekovem premoženju povzročita tudi težave, ki so pogost razlog za nesprejemanje vrste. Eden izmed glavnih vzrokov za približevanje medvedov naseljem so predvsem lahko dostopni viri hrane. V želji, da se konflikti z medvedmi zmanjšajo, so bili v projektu oblikovani različni ukrepi.

V okviru projekta LIFE DINALP BEAR je bil za razumevanje naše populacije medvedov narejen korak naprej, ki pomeni trdne temelje za dolgoročno čezmejno spremljanje vrste na tem območju.

Ljudje se pogosto ne zavedamo, da medvede sami vabimo v bližino naselij. Viri hrane, kot so smetnjaki in kompostniki, jih privabljajo v naselja, česar pa si seveda ne želimo. Da bi medvedom preprečili dostop do odpadnih virov hrane, so bili oblikovani medovarni kompostniki (fotografija 1), medovarni smetnjaki (fotografija 2) in ohišja za varovanje smetnjakov, ki jih medved ne more odpreti (fotografija 3). Na tako imenovanih vročih točkah, območjih z največ konflikti, je bilo v okviru projekta izdelanih in razdeljenih 143 medovarnih smetnjakov in sto kompostnikov. Čeprav so se že pred postavitvijo na teren tovrstni ukrepi izkazali za učinkovite, saj so bili preizkušeni v ogradi z medvedmi v živalskem vrtu in na krmišču, sta se kot ključna za optimalno delovanje izkazala pravilna postavitve in vzdrževanje. Skupaj z lokalnimi pomočniki smo pravilno ravnanje ves čas spremljali na terenu. Iz lokalnih skupnosti smo prejeli številne pozitivne izkušnje pri uporabi teh ukrepov, pa tudi izreden interes za njihovo postavitve. Na pobudo lokalnih skupnosti, Zavoda Kočevsko in Javnega zavoda Snežnik, se bo razdeljeva-

nje tovrstnih ukrepov nadaljevalo tudi v prihodnje. Za nakup smetnjakov in kompostnikov namenjajo tudi del sredstev iz ekoturizma – opazovanja medveda. Za preprečevanje škode na človekovem premoženju je ključna tudi učinkovita zaščita. V okviru projekta so bile aktivnosti za preprečevanje škode osredotočene na dva glavna pristopa: varovanje z elektriko in varovanje s pomočjo

4

2

Več informacij o preprečevanju škode, pristopih k odvratanju medvedov od naselij in pravilnem vedenju na območju, kjer živi tako medved kot tudi druge zavarovane vrste, je na voljo na portalu Varna paša (www.varna-pasa.si), ki je bil vzpostavljen v okviru projekta LIFE DINALP BEAR (fotografija 8).

3

pastirskih psov. Rejcem drobnice in čebelarjem je bilo tako razdeljenih 55 kompletov visokih elektromrež (fotografija 4) in električnih ograd (fotografija 5). Za hitro vzpostavitev učinkovite zaščite in nujno pomoč za preprečitev nadaljnje škode ob škodnih primerih so na voljo tudi tako imenovani interventni kompleti, in sicer na vseh Območnih enotah ZGS, ki so v območju pojavljanja medveda. Za varovanje čebelnjakov so bile preizkušene tudi medovarne preproge. Med projektom je bilo vzpostavljeno sodelovanje z izkušenimi vzreditelji pastirskih psov. Iz teh delovnih linij psov smo novim lastnikom oddali 20 mladičev, ki zdaj uspešno varujejo svoje črede. Z vzreditelji in kinologi je bila rejcem in prejemnikom pastirskih psov zagotovljena tudi strokovna pomoč pri vključevanju mladih psov v novo okolje (fotografiji 6 in 7). Učinkoviti pristopi za preprečevanje škode se izvajajo naprej v sodelovanju med ARSO in ZGS in v okviru drugih projektov, nova znanja pa se vključujejo tudi v pripravo strateških dokumentov za upravljanje medvedov.

5

DRUGE AKTIVNOSTI PROJEKTA:

- Spremljanje medvedov s telemetrijskimi ovrtnicami in proučevanje njihovega vedenja.
- Analiza pomena krmljenja medvedov v njihovi prehrani.
- Preprečevanje povozov v prometu z novimi ukrepi, kot so varovalne električne ograje, zvočna in svetlobna odvratača ter dinamični prometni znaki.
- Priprava strateških dokumentov in čezmejni prenos znanj med drugimi raziskovalnimi in strokovnimi skupinami ter projekti.

6

7

Znanje za lažje življenje z medvedi

Poleg konkretnih varstvenih akcij so komunikacijske in izobraževalne aktivnosti pomemben temelj uspešnega varstva in upravljanja medvedov. V projektu je bilo izvedenih mnogo komunikacijsko-izobraževalnih aktivnosti z namenom ljudem približati značilnosti življenja medvedov, okrepiti znanje o vrsti in z dolgoročnim ciljem izboljšati vsakdan ljudem na območju medveda. Da bi pripomogli k razvoju lokalnih skupnosti in večji strpnosti do medvedov, hkrati pa preprečiti negativen vpliv na vrsto, so bile oblikovane smernice za odgovorno ravnanje v turizmu. Te turističnim ponudnikom ponujajo jasne usmeritve o pravih in nepravilnih praksah turizma, povezanega z medvedi. Primeri dobrih praks turističnih programov so predstavljeni na projektne spletnem portalu Discover Dinarics

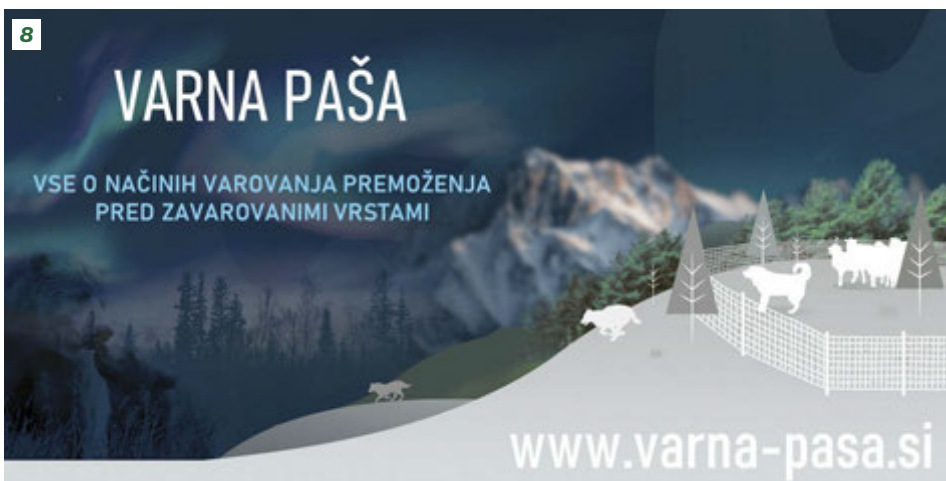
(<http://www.discoverdinarics.org>). Oblikovana je bila tudi oznaka »prijazno do medveda«, ki spodbuja uporabo do medveda prijaznih praks, kot so učinkovito preprečevanje škode, uporaba medovarnih smetnjakov, razvoj odgovornih turističnih programov in aktivna promocija ohranjanja medveda v lokalnem okolju. Shemi se je do zdaj pridružilo več kot 70 uporabnikov, z oznako pa je bilo opremljenih skoraj 90.000 izdelkov (fotografija 9).

Poleg številnih publikacij, ki so na voljo na spletni strani projekta LIFE DINALP BEAR (<https://dinalpbear.eu/>), infotočk in drugih komunikacijskih izdelkov smo izvedli tudi 76 delavnic (fotografija 10) za osnovne, srednje in višje šole ter taborniške organizacije. Oblikovan in razdeljen učiteljem je bil tudi didaktični »medvedjij« komplet za učenje o medvedih in velikih zvereh. Na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete v

Ljubljani je bila v okviru projekta izvedena tudi študija družbene sprejemljivosti medvedov, ki je podala pomembne usmeritve za nadaljnje delo na področju velikih zveri. Prav tako prestižna nagrada LIFE potrjuje, da je do zdaj opravljeno delo potekalo v pravi smeri in ga je nujno opravljati tudi v prihodnje.

9

8

10

Projekt **BEECH POWER** za ohranitev dediščine bukovih gozdov

Leta 2017 sta bila na UNESCOV seznam svetovne naravne dediščine vpisana dva slovenska gozdna rezervata. To sta gozdni rezervat Pragozd Krokar in gozdni rezervat Snežnik. Vpis pomeni izjemno priznanje slovenskemu gozdarstvu in načinu gospodarjenja s slovenskimi gozdovi. Prav delo gozdarjev je zasluga za ohranitev obeh rezervatov in za zavarovanje območij, ki imajo danes izjemno vrednost.

Tekst: **Sašo Gorjanc, Špela Koblar Habič, Bojan Kocjan, Martina Kastelec**

Situacijska analiza v Ilirski Bistrici (Foto: arhiv ZGS)

Pragozd Krokar je zavarovan kot gozdni rezervat s strogim varstvenim režimom in pokriva 74,49 hektarja. Obkroža ga gozdni rezervat Borovec s površino 45,83 hektarja, ki ima blažji varstveni režim. Pragozd Krokar je primer prvobitnega bukovega gozda, kjer so buke v zatočiščih preživele zadnjo ledeno dobo.

Gozdni rezervat Snežnik je naš največji gozdni rezervat v Sloveniji in obsega kar 720,24 hektarja. Ima blažji varstveni režim. Vplivno območje okrog rezervata obsega še območje s površino 128,80 hektarja. V gozdnem rezervatu Snežnik bukev raste na zgornji gozdni meji.

Območja so zavarovana z Uredbo o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim namenom. Na teh območjih niso dovoljeni nikakršni gozdnogospodarski ali drugi ukrepi in posegi. Gozd je prepuščen naravnemu razvoju. Obiskovanje je dovoljeno le po označenih obstoječih učnih in planinskih poteh (na primer planinske poti na Snežnik in Cerk, Borovška učna pot). Gibanje zunaj teh poti ni dovoljeno.

Vpis na seznam svetovne naravne dediščine

UNESCO pogojuje z ohranjanjem naravnih procesov v gozdnih rezervatih, zato je nujno, da so ti tudi v prihodnje ustrezno zavarovani. V rezervatih mora biti omogočeno nadaljnje potekanje naravnih procesov brez vpliva človeka. Vpis na UNESCOV seznam pomeni dodatno prepoznavnost območij, prinese pa tudi večji pritisk obiskovalcev in nove izzive. S temi izzivi se srečujemo na aktivnostih, ki potekajo v okviru Interreg projekta BEECH POWER (Svetovna dediščina bukovih gozdov: krepitev in pospeševanje trajnostnega razvoja na podlagi ekosistemskega pristopa).

Na usklajevalnem sestanku pristojnih institucij na nacionalnem nivoju so bili vključeni Ministrstvo za okolje in prostor, Zavod Republike Slovenije za varstvo narave, Zavod za gozdove

Cilj projekta BEECH POWER je izboljšanje kakovosti in učinkovitosti upravljanja ter zavarovanje celovitosti gozdnih ekosistemov.

Starodavna bukova drevesa v gozdnem rezervatu Borovec na robu Pragozda Krokar (Foto: Martina K.)

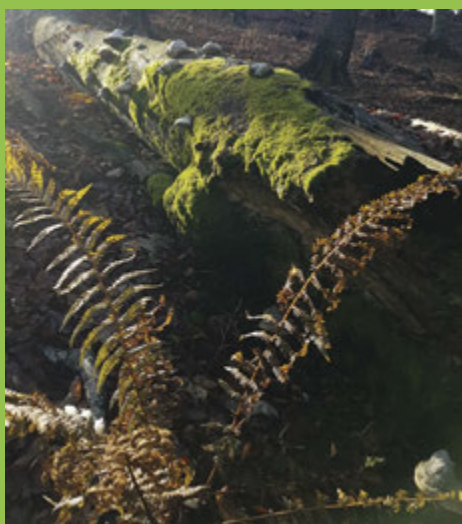
Slovenije, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter SiDG. Predstavljeni so bili tematika projekta, časovnica projekta, varovalni režimi v rezervatih ter izvajanje dosedanjih aktivnosti v obeh rezervatih. Sodelovali smo tudi na lokalnih delavnicah v Kočevju in Ilirski Bistrici, kjer smo skupaj z lokalnimi deležniki pripravljali situacijske analize za obe območji. Na delavnicah smo z deležniki različnih področij sodelovali v diskusijah o trenutni situaciji in možnostih, kako v prihodnje upravljati oba rezervata.

Organizirano je bilo tudi izobraževanje o mirnem reševanju konfliktnih situacij v Kočevju. Iskali smo rešitve za primere, ko imamo dele-

Bukev na zgornji gozdni meji v gozdnem rezervatu Snežnik (Foto: Martina K.)

Oba rezervata ležita v državnih gozdovih, ki jih upravlja družba SiDG. Zavod za gozdove Slovenije je pomagal pripraviti strokovne podlage za vpis na UNESCOV seznam in kot strokovna inštitucija sodeluje v nadaljnjih prizadevanjih za ohranjanje in ustrezno upravljanje rezervatov tako na državnem kot na mednarodnem nivoju. Zavod za gozdove Slovenije je tudi partner v projektu BEECH POWER, v katerem sodelujejo še predstavniki Nemčije, Avstrije, Slovaške in Hrvaške. Zaradi prepleta naravovarstvenih, gozdarskih in drugih vsebin je ključno dobro sodelovanje najrazličnejših institucij na vseh ravneh. SiDG že od začetka projekta aktivno sodeluje pri projektnih aktivnostih.

Odmrlo drevo (Foto Martina K.)

žniki različne poglede, ki se vežejo na gozdna rezervata Pragozd Krokar in Snežnik ter njuno okolico.

SiDG je zagotovil podporo pri izvedbi akcije spremljanja stanja obiskovalcev v Pragozdu Krokar in pri anketiranju obiskovalcev v maju 2020. Dobili smo konkretne podatke o številu obiskovalcev v rezervatu in njegovi širši okolici. V sklopu socialnih funkcij je SiDG financiral dela na učni poti Borovec.

Zavod za gozdove Slovenije in SiDG bosta nadaljevala izvajanje aktivnosti tudi v prihodnje.

V zadnjih mesecih smo sodelovali na delavnicah za pripravo situacijskih analiz. V sodelovanju z lokalnimi deležniki in strokovnimi institucijami smo pripravljali nabor konkretnih aktivnosti in strategij, ki jih bo treba v prihodnosti izvajati. Ključni upravljavski izziv obeh UNESCOVIH območij je povečano število obiskovalcev.

Vpis na UNESCOV seznam svetovne naravne dediščine je poklon celotni gozdarski stroki v Sloveniji. Hkrati pa je odgovornost, da izjemno vrednost teh gozdov ohranimo za sedanjo in prihodnje generacije.

Božični trg Sv. Petra bo krasila kočevska smreka

Foto: **Vasja Marinč**

Drevo, ki ga v božičnem času postavijo na trgu Sv. Petra, pride vsako leto iz druge države ali regije. Sloveniji je letos drugič pripadla čast, da bo slovensko drevo krasilo glavni vatikanski trg, in obakrat je smreka rasla na Kočevskem. Prvič je Slovenija božično smreko donirala papežu Janezu Pavlu II. leta 1996, smreka pa je bila iz Slovenske vasi pri Kočevju. Letošnja smreka je rasla v Kočevski

Reki, na pot proti Vatikanu pa je krenila zadnji teden novembra. Visoka je 30 metrov, stara 75 let, njen volumen pa znaša 5,33 m³. Smreka bo okrašena s slovenskimi etnološko obarvanimi okraski. V Vatikan je Slovenija poslala tudi dodatnih 42 manjših smrek, ki bodo krasile urade, in adventne venčke, ki so nastajali pod budnim očesom priznane floristke Sabine Šegula.

ANTON NAGLIČ

Tekst: **Miro Kores**

Bilo je davnega leta 1967, ko je v objemu domačega ognjišča na svet prijokal fantič. Anton oziroma Toni, kot ga kliče mo sodelavci, prijatelji in sosede, se je rodil doma na Ješovcu pri Kozjem. Že kot otrok je lahko ogledoval, spremljal in doživljal velik gozdni kompleks Bohor. Toni je obiskoval osnovno šolo v Kozjem, ki velja za središče Kozjanskega. Kmalu je prišel čas, ko se je bilo treba odločiti, kaj bi rad počel v življenju. Odločil se je, da se bo izšolal za gozdarja. Končal je srednjo gozdarsko tehnično šolo v Postojni.

Po končani srednji šoli se je leta 1985 zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu Brežice na obratu v Mokronogu. Po zaključenem pripravniškem delu mu je takratni delodajalec dodelil delo v skupnih službah

na upravi. Toni je to delo opravljal vse do leta 1997, ko si je zaželel sprehoda po Bohorju, ki ga je opazoval od mladih nog. V novi vlogi revirnega gozdarja se je kmalu počutil domače. Spoznanje velikosti, pestrosti, bogastva in zanimivosti Bohorja je tako uvidel tudi skozi strokovne oči gozdarja. Od leta 2001 se je posebej posvetil odpremi in odkupu gozdnih lesnih sortimentov.

Zgodbo SiDG Toni soustvarja od samega začetka delovanja družbe. Dodeljena mu je naloga odpremnika gozdnih lesnih sortimentov na območju Bohorja na gozdnem obratu Podčetrtek. V družbo je prinesel bogato znanje in izkušnje s področja odpreme lesa, ki jih nesebično deli med mlade sodelavce. Poslovni enoti Ljubljana ga poznamo kot zaupanja vrednega sodelavca, za katerega so značilni delavnost, požrtvovalnost, profesionalen odnos do dela in natančnost. Najvrednejši sortiment, ki ga je SiDG prodal na prvi licitaciji vrednejšega lesa na Koroškem, je odpremil prav Toni. Na gozdnem obratu Podčetrtek letno odpremi okoli 20.000 m³ lesa.

Tako kot pri delu je vedno prvi tudi pri drugih vzporednih dejavnostih. Težko zamudi izlet, zaključek, piknik ali kakšen drug družabni dogodek.

V zasebnem življenju Toni predvsem uživa v drobnih vrtnarskih opravilih, rekreativno se ukvarja s pohodništvom. Da ne zna samo delati, govori tudi to, da zelo rad potuje. V poletnem času pa se redno pridruži lenobnemu življenju v Dalmaciji.

SiDG SMO LJUDJE

DAVID ŠIRCELJ

Tekst: **Janez Logar**

Naš David je bil rojen leta 1984 in prebiva v vasi Kuteževo v občini Ilirska Bistrica. Je poročen in oče dveh otrok. Z naravo in gozdom je povezan že od mladih nog. Oče, ki je bil eden boljših gozdarjev sekačev na postojnskem gozdnem gospodarstvu, ga je večkrat, skupaj z drugimi družinskimi člani, vozil v snežniške gozdove in ga seznanjal s pravim odnosom do gozda ter delom v njem.

Po končani osnovni šoli ga je zaradi veselja do gozda odneslo v Srednjo gozdarsko in lesarsko šolo Postojna, kjer je leta 2003 končal šolanje kot gozdarski tehnik. Med šolskimi počitnicami je z veseljem pomagal pri odkazilu na Zavodu za gozdove Slovenije. Po šolanju se je zaposlil kot odpremnik gozdnolesnih sortimentov pri postojnskem gozdnem gospodarstvu, na enakem delovnem mestu pa delo opravlja tudi pri družbi SiDG. Delo odpremnika mu je pisano na kožo in ga opravlja z največjim veseljem. Odlikujeta ga vestnost in natančnost pri opravljanju dela.

Poleg gozdarstva mu je v veliko veselje tudi šport. Od mladih nog se ukvarja z najrazličnejšimi športi, kot so tek, nogomet, košarka,

smučanje, tenis ... Toda njegova največja strast je balinanje. Prve balinarske korake je naredil v domačem klubu BK Kozlek - Lesonit, ki je bil v sredini 90. let v vrhu slovenskega balinanja. Že kot otrok je kazal velik talent in predanost tej igri. V mladinski konkurenci je postal državni prvak v natančnem izbujanju. Po razpadu domačega kluba se je preselil v bližnji BK Zabiče, kjer je z dobrimi igrami opozoril nase in bil vpoklican v državno reprezentanco Slovenije do 23 let. Pozneje ga je športna pot vodila v škofjeloški klub Lokatekst Trato, v katerem je nastopal dve sezoni in v obeh so postali državni klubski prvaki. Odlične igre so opazili tudi v tujini, zato so ga snubili hrvaški in italijanski klubi. Odločil se je, da kariero nadaljuje v klubu TRIO Buzet, takrat enemu najboljših klubov na svetu. Takoj v prvi sezoni so postali državni prvaki Hrvaške v ligaškem prvenstvu in pokalnem tekmovanju. V evropskem klubskem pokalu so zasedli odlično 3. mesto. Po združitvi Trio Buzeta in Pazina je uspešno nastopal še naslednjih pet sezon in vedno so krojili sam vrh hrvaške lige. Poleg ekipnih uspehov ima tudi veliko medalj iz posameznih disciplin na državnih prvenstvih in močnih mednarodnih turnirjih.

Po več letih igranja v tujini in ob pomanjkanju

ANJA KOMAT

Tekst: **Damjan Južnič**

Anja se je rodila 25. marca 1988 v Ljubljani. Odraščala je v središču Kočevja, pozneje pa so se z družino preselili v vas, ki je ne bi več zamenjala z življenjem v mestu. Zdaj živi pri partnerju Jerneju, prav tako v vasi v okolici Kočevja, kjer sta si v hiši staršev ustvarila svoj kotiček.

Osnovno šolo je obiskovala v Kočevju. Ker je bila močno navezana na dom in ni želela oditi iz domačega okolja, je šolanje nadaljevala na srednji ekonomski šoli v Kočevju.

Ker jo je zanimalo področje varnosti, se je po končani srednji ekonomski šoli vpisala na izredni študij na Fakulteti za varnostne vede v Ljubljani. Dopoldne je preko študentskega servisa opravljala različna študentska dela, popoldne pa je študirala na fakulteti. Takšen način študija je bil kar naporen, ampak ne glede na vse je letos z uspešnim zagovorom magistrske naloge študij tudi končala.

Še v času študija je bila njena prva redna zaposlitev na okrajnem sodišču v Kočevju. Leta 2016 je ob ustanovitvi SiDG dobila priložnost za stalno zaposlitev na delovnem mestu poslovne sekretarke v Poslovni enoti Kočevje. Anja je bila ena izmed prvih zaposlenih v družbi SiDG. Spominja se, da je bilo ob ustanovitvi družbe ogromno dela na vseh področjih, tako na poslovni enoti kot drugje, in večkrat je delo

opravljala tudi pozno popoldne. Ampak to njo ni bila težava in je delo vedno opravljala z veseljem in v dobro družbe.

Anja je pri svojem delu vestna, strokovna, samostojna in zanesljiva. Iz nje veje optimizem. Zaposleni se vedno lahko zanesejo nanjo. Pri opravljanju dela ji ogromno pomenijo dobri odnosi med sodelavci. Vedno pa pove tudi svoje mnenje.

V mladosti je veliko prostega časa namenila korakanju, plesu in vrtenju palice, saj je bila 11 let včlanjena v društvo mažoret. Zelo blizu so ji tudi sprehodi po kočevskih gozdovih. Časa za različne aktivnosti pa ima od leta 2018 vse manj, saj je postala mamica. Je zelo predana svoji družini, ki ji pomeni največ.

časa ob novorojeni hčerki se je odločil, da se vrne v domači klub. Z nekaj prijatelji in vrstniki so obudili in ponovno ustanovili balinarski klub BD Kozlek, v katerem je prevzel vlogo predsednika. Trenutno kot vodilni nastopajo v drugi državni balinarski ligi. V klubu intenzivno dela z mladimi, saj ga to zelo veseli in bi rad svoje znanje prenesel nanje, kajti na mladih svet stoji. Trenutno s svojo ekipo dečkov zasedajo prvo mesto v prvi državni ligi do 14 let. Je tudi pomemben član komisije za mladino na Balinarski zvezi Slovenije.

MITJA ALBREHT

Tekst: **Andraž Poljšak**

Mitja Albreht oziroma Mitko, kot ga kličemo sodelavci, je eden prvih, ki se je zaposlil v oddelku gozdne proizvodnje Postojna na delovnem mestu sekač. Mitja se je rodil leta 1972 in že ves čas prebiva v svojem rodnem Logatcu. Po končani osnovni šoli se je odločil za poklic lesarja in končal 3-letno šolanje na Srednji gozdarski in lesarski šoli Postojna.

MARTIN GRUBELNIK

Tekst: **Vesna Špegelj Hartman**

Sredi leta je abrahama praznoval naš sodelavec Martin Grubelnik. Je najstarejši sodelavec na gozdnem obratu Radlje, kjer vestno opravlja delo odpremnika gozdnoselskih sortimentov.

Po šolanju na srednji gozdarski šoli v Postojni se je najprej za krajši čas zaposlil v Premogovniku Velenje, nato pa je stalno zaposlitev kot delovodja dobil na Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec. Največ časa je prebil na zahtevnih, a čudovitih gozdnih predelih v Črni na Koroškem. S svojo vztrajnostjo, ljubeznijo do narave in stalno pripravljenostjo za dodatno izobraževanje si je pridobil bogate izkušnje v gozdarski stroki.

SiDG se je pridružil že ob ustanovitvi leta 2016. Martin je pri delu strokoven, vesten in nam mlajšim s svojimi izkušnjami vedno pripravljen svetovati in pomagati. Dom in družino si je ustvaril v osrčju pohorskih gozdov v Mislinji. Pri skrbnem urejanju domače hiše in okolice z vrtom so mu v veliko pomoč žena Irena ter njuna hčerka in sin. Njihov dom je vedno poln domačih živali, saj je svojo ljubezen do njih prenesel tudi na svoja otroka. Martin ima veliko hobijev, najraje pa se ob prostih dneh skupaj z ženo na motorju popeljeta na krajše in daljše izlete.

Poklicna pot ga je vodila v takratni KLI Logatec, vendar je po nekaj letih ugotovil, da delo v »fabriki« ni zanj. Tako je delo za strojem zamenjal za volan. Kot voznik tovornjaka pri podjetju Avtoprevoz Tolmin je spoznaval ceste in pristaniške luke Italije in celotnega Balkana. Naključje in predvsem želja po delu v naravi sta ga leta 2005 pripeljala do podjetja Gozd Ljubljana, kjer se je želel zaposliti kot voznik gozdarskega tovornjaka. Ker v tistem trenutku niso potrebovali voznika, so mu ponudili delo sekača. Mitja ga je sprejel in to delo z velikim veseljem opravlja še danes. Ob delu se je še izobraževal in opravil dodatne izpite, tako da je tudi uradno po izobrazbi gozdar. Da gre za dobrega in veščega gozdnega delavca, dokazuje tudi dejstvo, da se je dobrih deset let neprestano udeleževal tekmovanj gozdnih delavcev doma in v tujini.

Mitko je po naravi športnik in velik avanturist, ki bolj ljubi divjino kot urbano okolje. V mladih letih je treniral smučanje in ljubezen do belih strmin

goji še danes. Na leto preživi približno 25 dni na snegu, vendar si v zadnjem času raje nadene turne smuči kot alpske. Presmučal je že veliko klasik v slovenskih gorah, med drugim je v dveh dneh opravil tudi z znamenito Triglavsko magistralo, za katero se po navadi potrebuje tri do štiri dni. Kot sam pravi, najbolj uživa v smuki na Kaninu, v Avstriji pa mu je najbolj ljub Ankogel, ki ponuja izredno lepo turno smuko. Ko ni zime, smuči zamenja za kolo. Večkrat na leto se z gorskimi kolesom odpravi na dolge ture, predvsem so mu všeč odmaknjeni snežniški gozdovi, s kolesom pa je raziskal tudi narodni park Durmitor v Črni gori.

Mitko ima svoje delo rad, saj mu delo v naravi pomeni enega izmed največjih užitkov. Želimo si, da tako ostane tudi v prihodnje.

V SLOVO

Spoštovane sodelavke in spoštovani sodelavci, našega očija, tatija Iva ni več.

Ob naši neverjetni izgubi se želimo od srca iskreno zahvaliti prav vsakemu posebej, od Kočevja, Ljubljane, Postojne do Maribora, za vaš prispevek, vso podporo, ponujeno pomoč in vse dobre misli.

Posebna zahvala gospe Suzani in Andreji, prijateljcem, poslovnih enoti Kočevje.

Mnogi ste imeli Iva resnično radi, bil je tudi vaš prijatelj, ne le sodelavec. Bil je ponosen, da dela na SiDG.

Delaven, skromen, iznajdljiv, nesebičen, premišljen človek je bil. Skrben in priden oče, mož. Pripravljen pomagati in se pošaliti. Velikokrat nasmejan. Vedno je našel lepo besedo, zaračil je optimizem kljub težkemu otroštvu in mladosti. Bil je pristen, ni se pretvarjal, bil je res takšen, kot smo ga poznali. Nikoli nikomur ni želel nič slabega, v nikogar se ni vtilkal, ni ga zanimalo, kaj kdo ima, kaj počne, pustil je druge, da živijo po svoje, sam je želel enako zase. Bil je ciljno usmerjen in redoljuben. Veliko del in popravil se je lotil sam in jih uspešno končal. Težko se je razjezil.

Brez gozda ni mogel živeti, rad je imel naravo, gobe, živali, naš vrt, sadovnjak. Posadil je na desetine dreves, imel je svojega mačkona in krokarja, ki je Iva vsakokrat, ko je prišel, pozdravil s krokanjem, Ivo pa ga je hranil. Dini in Marti je prinesel marsikatero žival: ježa, polha, netopirja ..., da sta si jih поблиže ogledali. Pokazal jima je, kako se lovijo ribe. Izredno je bil ponosen na svoji Dinko in Marti. Nanju je prenašal svoje vrednote in ju učil samostojnosti in neodvisnosti.

Vedel je, kaj želi. Sreča zanj je bila, da smo zdravi, da lahko delamo in »da imamo nekaj za pojest in za popit«. Rad je imel družino, prijatelje, ljudi. Dobri odnosi so mu veliko pomenili. Rad je imel tudi deževne dni. Takrat

je uredil stvari, ki jih sicer ni imel časa urediti. Včasih se mi zdi, da je dan izkoristil za dva.

In hvala covidu-19, da smo bili letos več skupaj samo mi štirje. Pokazal nam je kočevske gozdove, terene, kjer je delal. Podstene pri Kaptolu, Petrov hrib, v Rogu najdebelejšo slovensko jelko. Seveda smo šli še na Kuželjsko steno, z vrha katere je v času zaprtja mej čez Kolpo lahko videl svojo domačo vas Guče selo, na katero je bil tako navezan in ponosen. Tam smo preživljali nešteto vikendov in dopustov, veliko smo se družili z družino in prijatelji. Bil je dober gostitelj, odličen žarjostjer.

In ja, znal se je tudi sprostiti, umiriti se. Sam ali v dvoje, udobno nameščen pod paviljonom ali na balkonu, ob muziki in ob kozarcu vina.

Srečni smo, da imamo tako čudovito družino in nepozabne trenutke z izjemnim človekom, našim Ivom. Neizmerno nas je imel rad. Sedaj je na drug način z nami, nas čuva in nam daje moč za naprej.

Pazimo drug na drugega, pomagajmo si, bodimo strpni in vsaj včasih si vzemimo več časa za svoje drage. Edino, kar res šteje, so odnosi, in to ta trenutek, zdaj.

Dragi sekači, bodite ponosni na svoje delo, izredno težko in častno delo. Pomembni ste! Čuvajte se!

Srečno!

Ilove punce Dina, Marta in Ana

PREJELI SMO

Partizanska bolnišnica BOBOVEC

Moji spomini na partizansko bolnišnico Bobovec segajo še v otroška leta. Mojega očeta, kmeta, gozdarja in furmana, ni ustavila nobena, še tako huda bloška zima. Vsak dan je zapregel par volov in se odpravil v gozd, kjer je delal do noči. Zvečer pa je meni in bratu pripovedoval zgodbe iz mladosti in o spominih na vojne dni, ki jih je preživel v partizanih. Vedno znova je v svoje pripovedi vključeval partizansko bolnišnico Bobovec, v kateri je bil bolničar. Opisoval je življenje, vojaško disciplino, tovarištvo in požrtvovalnost, s katero so skrbeli za ranjene soborce in civiliste. Minila so leta, človek marsikaj pozabi, a nekaj stvari o bolnišnici Bobovec mi je za vedno ostalo v spominu, ker sem to tolikokrat slišal. Moj oče je večkrat omenil italijanskega zdravnika Scalinčija, ki je bil vodja bolnišnice, cerkvico v neposredni bližini, ki je dajala zavetje ranjencem, dr. Pavla Lunačka, zdravnika, humanega človeka, s katerim sta se odlično razumela in ki mu je večkrat rekel, da bo po vojni delal pri

Slovenska vojna partizanska bolnišnica Bobovec (SVPB-B), ki so jo začeli graditi v septembru 1943, je bilo ime za sklop bolnišnic, ki so med 2. svetovno vojno delovale v Kočevskem rogu v okolici vasi Koprivnik–Svetli Potok–Nemška Loka–Miklarji–Ponikve. Sestavljen je bil iz treh skritih bolniških postojank: Bobovec, Barje (namenjena za rekonvalescente in skladišče) in Kremen. Vsaka je imela po več lesenih objektov. Ekonomat bolnišnice in rekonvalescentna postaja sta bila v logarski koči na Miklarjih. Javke za sprejem pacientov so bile v Starem Brezju in Kumrovi vasi. Bolnišnico je vodil italijanski vojaški zdravnik dr. Amilcare Luigi Scalinci, ki se je po kapitulaciji italijanske vojske pridružil partizanski saniteti. SVPB-B je delovala do 20. marca 1945, ko je bila v uporabi samo še njena postojanka Kremen. Priključena je bila k Slovenski centralni vojni bolnišnici (SCVPB), ki je delovala v Kočevskem rogu.

njem. Usoda je hotela, da se je oče po vojni vrnil na požgano domačijo, kjer so ga čakali starši in delo na kmetiji. Dr. Lunaček pa je umrl deset let po vojni, star komaj 55 let. Kadar je govoril o italijanskem zdravniku in cerkvi, je pogosto rekel: »Moram malo pomisliti, ker ima zdravnik posebno ime.« Isto je rekel za cerkev: »Pri nas na Blokah ni nobene cerkve s tako nenavadnim imenom.« Očeta sem nekajkrat peljal proti Novemu mestu skozi Kočevje, v bolnišnici se nisva nikoli ustavila, nekako ni bilo časa. Zadnja leta sem vedno pogosteje premišljeval, kje leži bolnišnica Bobovec. Navezal sem stike s sinom dr. Lunačka, Matjažem Lunačkom, in zgodovinarjem Blažem Štanjgljem, ki raziskuje partizanske bolnišnice.

Pozneje sem prišel še do drugih otrok osebja bolnišnice. Odločilen podatek za njeno lokacijo je bil, da je v neposredni bližini cerkve, blizu pa je tudi vas Koprivnik, kjer so včasih slišali peti petelina. S pomočjo gozdarjev smo tako jeseni 2019 po 75 letih odkrili lokacijo in skromne ostanke bolnišnice Bobovec: opeko, pločevino, iz katere je bil narejen dimnik, ostanke plošče na štedilniku. Lahko si mislite, da je bilo odkritje bolnišnice po tolikih letih za nas zelo čustven dogodek, ko smo čutili ponos. Pri zbiranju informacij in gradiva o bolnišnici nam je pomagala direktorica Pokrajinskega muzeja Kočevje Vesna Jerbič Perko, Simona Fajfar, novinarka Dela,

pa je napisala odmeven članek o odkritju bolnišnice.

Uspelo nam je dobiti tudi nekaj informacij o dr. Scalinčiju. Poročen je bil s Slovenko, rodila se jima je hčerka Adriana. Po vojni sta se preselila v Apulijo, kjer je bil zaposlen kot zdravnik v ladjedelnici v svojem rojstnem mestu Tarantu. Umrl je leta 1974 v 56. letu starosti. Na krajše srečanje, ki ga načrtujemo junija drugo leto, bi radi povabili njegove sorodnike.

Na koncu bi se rad zahvalil družbi SiDG za pomoč pri postavitvi kažipotov in informativne table, na kateri je opis bolnišnice in cerkve. S tem je družba SiDG z razumevanjem in pozitivnim pristopom pripomogla k ohranjanju kulturne dediščine in slovenske zgodovine.

Franc Palčič, Nova vas na Blokah

Nadaljujemo obnovo partizanskih objektov v KOČEVSKEM ROGU

V začetku oktobra smo končali letošnja obnovevna dela in vzdrževanje objektov v Bazi 20. Dela, ki jih je opravilo podjetje Skodlarstvo Koželj, d. o. o., so bila opravljena strokovno in kakovostno, za kar je z dnevnim nadzorom skrbela tudi predstavnica Zavoda za varstvo kulturne dediščine Novo mesto Judita Podgornik.

Kot je znano, je SiDG v letu 2017 od Republike Slovenije prevzel upravljanje nepremičnin v sklopu štirih kulturnih spomenikov državnega pomena na območju Kočevskega roga: Baze 20, Bunkerja 44, Partizanske bolnišnice Jelendol in Partizanske bolnišnice Zgornji Hrastrnik.

Pri dolgoročnem projektu ohranitve in promocije Baze 20 in obeh partizanskih bolnišnic, za katere načrtujemo porabiti okoli 60.000 evrov na leto, sodelujemo z občino Dolenjske Toplice in Dolenjskim muzejem. Vsa investicijsko-vzdrževalna dela potekajo skladno s konservatorskimi smernicami Zavoda za varstvo kulturne dediščine.

Leta 2018 smo obnovili prve tri objekte v Bazi 20 in poskrbeli za zunanjo ureditev dostopnih poti (Lukov dom–Baza 20). Leto pozneje smo obnovili še tri objekte v Bazi 20 ter naročili izdelavo arhitekturnih načrtov na podlagi 3D terestričnega skeniranja za Bazo 20, vris objektov v evidence GURS (Baza 20, Jelendol, Zgornji Hrastrnik), geodetski načrt za Bazo 20 in popis del za obnovo objektov v Bazi 20. Letos smo poskrbeli za obnovo šestih objektov v Bazi 20 in treh objektov v bolnišnici Jelendol. Dodatno je bil letos izdelan konservatorski načrt za Bazo 20, Jelendol, Zgornji Hrastrnik in Bunker 44 in arhitekturni načrt za objekte v Jelendolu na podlagi 3D terestričnega skeniranja.

Pri obnovah objektov, za katere smo v treh letih skupaj porabili 99.000 evrov, gre večinoma za zamenjavo lesenih letev in strešne kritine, lesenih žlebov, izravnavo talne konstrukcije, sanacije suhega kamnitega zidu in ureditev okolice. Že v prvem letu so bile postavljene tudi nadomestne sanitarije.

V letu, ki prihaja, načrtujemo obnovo štirih objektov v Bazi 20, enega objekta v Jelendolu ter enega objekta v Zgornjem Hrastrniku. Predvidevamo še, da bomo v prihodnjem letu naročili 3D terestrično skeniranje zaradi izdelave arhitekturnih načrtov za objekte v bolnišnici Zgornji Hrastrnik, uredili interne poti v Bazi 20, postavili kačipote, znake za barake, oznake za kolesarje ipd. Načrtujemo tudi ure-

Tekst in foto:
Suzana Rankov

S prenovo objektov kulturne dediščine v Rogu družba SiDG uresničuje cilje spodbujanja razvoja podeželja ter spodbujanja socialnih funkcij gozda. Med slednjimi zakon o gozdovih posebno mesto namenja tudi funkciji varovanja kulturne dediščine v naravnem okolju, poučno-raziskovalni funkciji in turistični funkciji gozda.

ditev vhoda v Bazo 20, odstranili naj bi verigo in postavili stebričke ter uredili odcep pešpoti proti Jelendolu, ki je od Baze 20 oddaljena 30 minut hoje.

Skupaj je 46 objektov, od tega jih je 28 v Bazi 20, deset v nekdanji partizanski bolnišnici Jelendol, še osem pa v partizanski bolnišnici Zgornji Hrastrnik. Dodatno je v upravljanju družbe SiDG še Bunker 44, ki pa zaradi svoje narave (pokrita vrtača) formalno nima statusa objekta.

JESENSKI FOTO NATEČAJ

1. mesto – fotografija Petra Oberstarja

2. mesto – fotografija Milene Pipan

Tretjič zapored smo na družbenih omrežjih pripravili foto natečaj, in sicer Jesenski foto natečaj 2020. Tokrat smo obiskovalce naše strani na Facebooku in Instagramu pozvali, naj v gozdovih raziščejo lepote, zvoke in vonjave jeseni ter vtise delijo z nami prek svojih fotografij z jesenskimi motivi gozda.

Fotografije smo zbirali tri tedne, od 14. oktobra do 4. novembra 2020 do polnoči. Vse zbrane fotografije je nato ocenila posebna komisija, ki je imela najtežje delo doslej, saj je morala odločiti o izboru desetih izmed kar 348 čudovitih fotografij. Deset najboljših, finalnih fotografij smo 6. novembra objavili na naši strani na Facebooku in obiskovalce pozvali, naj z všečki do 12. novembra nagradijo tisto fotografijo jesenskega gozda, ki jim je najbolj všeč.

3. mesto – fotografija Jakoba Barage

Največ všečkov so obiskovalci naše strani na Facebooku namenili fotografiji razgleda na jesensko gozdno pokrajino avtorja Petra Oberstarja. Drugo mesto po številu všečkov je zasedla fotografija gozdne ceste v jesensko obarvanem gozdu, ki jo je posnela Milena Pipan. Tretjevrščena pa je bila fotografija panorame gozda v zlati kulisi avtorja Jakoba Barage. Vsi avtorji zmagovalnih fotografij so prejeli lepe nagrade.

gozdni rezervat
12/11

JELOVICE

Mariborsko
gozdnogospodarsko območje

Dotrajane table na Lovrenških jezerih

Prvi je na današnjem ozemlju Republike Slovenije potrebo po prepustitvi določenega dela gozdov naravnemu razvoju prepoznal gozdarski inženir Leopold Hufnagel. Leta 1891 je prišel službovat v gozdove grofa Auersperga na Kočevsko in leta 1892 izdelal načrt za gospodarjenje s tamkajšnjimi gozdovi. V njem je izločil nedotaknjene gozdove, v katerih se tudi v prihodnje ne bo sekalo, ter v načrt zapisal, da naj tu ostane pragozd. Pozneje so gozdarji iz gospodarjenja z gozdovi izvzeli še druge ostanke pragozda na Slovenskem.

V 80. letih 20. stoletja smo pod vodstvom prof. dr. Dušana Mlinška izločili gozdne rezervate, v katerih se je pred tem gospodarilo, po izločitvi pa smo jih prepustili naravnemu razvoju. Danes imamo v Sloveniji 170 gozdnih rezervatov, skupne površine 9508 hektarjev, med katerimi je 14 pragozdnih ostankov skupne velikosti 540 hektarjev. Status gozdnih rezervatov in njihov varstveni režim določa Uredba o varovalnih gozdovih in gozdovih s posebnim pomenom. Uredba deli rezervate na rezervate s strogim varstvenim režimom in na rezervate z blažjim varstvenim režimom.

Različen režim v rezervatih

V gozdnih rezervatih s strogim varstvenim režimom so prepovedane vse gospodarske, rekreacijske, raziskovalne in druge dejavnosti, ki bi lahko kakorkoli spremenile obstoječe naravno stanje in vplivale na nemoten naravni razvoj v prihodnosti. V rezervatih z blažjim varstvenim režimom je dovoljen ogled rezervata po gozdni učni poti ob spremstvu lastnika gozda ali delavca javne gozdarske službe oziroma uporaba poti v javni rabi, ki vodi skozi rezervat. Poseben pomen slovenskih pragozdov in priznanje slovenskim gozdarjem, ki jim jih je uspelo ohraniti, smo Slovenci dobili leta 2017, ko sta bila pragozdova Krokra in Snežnik - Ždrolce vpisana na seznam svetovne naravne dediščine pri UNESCO.

Ko so gozdarji izločali rezervate, so jih tudi označili na drevesih z modro barvo in s tablami, ki jih označujejo. Marsikje so table dotrajane, zato smo se odločili, da jih bomo začeli obnavljati in jim dodajati nove vsebine. Pri pripravi vsebin za nove table rezervata Lovrenška jezera

NOVE informativne TABLE

v gozdnem rezervatu

LOVRENŠKA JEZERA

Tekst in fotografije: **Peter Kolar**

Slovensko gozdarstvo je že v daljni preteklosti v gospodarjenju z gozdom vključilo skrb za ohranjanje gozdov in varovanje narave. Gospodarjenje z gozdom pri nas temelji na načelih trajnosti, sonaravnosti in mnogonamenskosti gozda. Če želimo razumeti načelo sonaravnosti, nam ga lahko najpristnejše razloži gozd, ki raste in se razvija sam, brez človekovega vpliva, izključno po zakonih narave.

sera Lovrenška in Ribniško jezero (7 odstotkov). Razeza se od 1298 metrov nadmorske višine v Šinklarci do najvišje točke na Jezerskem vrhu (1538 metrov nadmorske višine). Zgodovina je temu delu pohorskega hrbita izklesala poseben krajinski videz. Opuščeni pašniki in senožeti so sestavni del krajinske podobe in pogosto protiutež velikemu, nepretrganemu gozdu. Oboje nadvse poživlja pohorsko krajino in jo naredi še bolj privlačno za številne obiskovalce.

Del Pohorja, na katerem se razeza gozdni rezervat Lovrenška jezera, so gozdarji zavarovali, ker bi radi spoznali:

- kako narava zdravi človekove posege iz preteklosti in
- kako se razvija gozd brez človekovega vpliva v teh težkih življenjskih razmerah vrh Pohorja.

Značilnosti barja

Za visoko barje je značilno, da rastline nimajo neposrednega stika s podtalnico in nimajo površinskega dotoka vode, temveč so odvisne od padavinske vode. Šotna tla barj so zelo kislila in revna s hranili. Takšne razmere prenesejo le nekatere rastline, zato je rastlinstvo visokih barj specifično in se močno razlikuje od rastlinstva okolice.

Barja so pomembna kot zbiralniki vode in življenjski prostor redkih živalskih ter rastlinskih vrst. Šotna tla vežejo veliko vode v času padavin in jo postopoma oddajajo v okolico ter naprej v gozdne vodotoke. Ocenjujejo, da so barja stara okoli 8000 let. Višina šote pa dosega skoraj tri metre.

smo se povezali z Zavodom za gozdove Slovenije, Zavodom RS za varstvo narave, Občino Lovrenc na Pohorju in Podravske gozdarske društvo. Pripravili smo informativne table, ki predstavljajo Gozdni rezervat Lovrenška jezera ter zgodbo o Jezerniku, ki je po ljudskem izročilu odgovoren za nastanek Lovrenških jezer.

Septembra smo ob planinskih poteh, ki označujejo mejo gozdnega rezervata Lovrenška jezera, postavili nove štiri informativne table.

Poseben krajinski videz

Gozdni rezervat Lovrenška jezera se razeza med Roglo in Ribniškim sedlom. S 531 hektarji je največji v Sloveniji. V rezervatu so gozdovi (83 odstotkov), pašniki (10 odstotkov) in naravna bi-

Pri postavitvi tabel smo sodelovali z ZGS, ZRSV, Podravske gozdarske društvo in občino Lovrenc na Pohorju.

Skozi Gozdni rezervat Lovrenška jezera vodi urejena pot, ki jo obiskujejo številni pohodniki.

OBNOVA GOZDNE UČNE POTI TABOR

Prizadevni gozdarji so že pred dvema desetletjema postavili Gozdno učno pot Tabor, prvi tovrstni učno-rekreativni objekt v sežanski občini. Na poti, ki vas bo približala kraškemu gozdu, lahko spoznate več kot 30 različnih drevesnih vrst, se preizkusite v gozdnem kvizu, morda pa srečate tudi kakšnega gozdnega prebivalca. SiDG je v okviru projektov za spodbujanje rekreacijske in poučne funkcije gozda letos pristopil k obnovi prvih dveh informativnih tabel, v prihodnjih letih pa nameravamo obnoviti še druge elemente učne poti.

Foto: **Andrej Lumbar**

LOGAŠKA SMREKA JE DOBILA TABLO Z NOVIMI DIMENZIJAMI

Logaška smreka, ki stoji nedaleč stran od poti med Hrušico in Kalcami pri Logatcu, se zaradi svoje višine in debeline uvršča med drevesno naravno vrednoto lokalnega pomena. Lani smo po 21 letih opravili nove meritve, pri katerih so nam pomagali izurjeni fantje iz Srednje gozdarske in lesarske šole Postojna, na drevo pa je splezal tudi naš sodelavec **Andrej Vidmar**. Pokazalo se je, da je smreka visoka 53 metrov, njen premer je 131 centimetrov, prostornina pa znaša 28 m³. Septembra je SiDG postavil še informativno tablo in kažipot, da bodo obiskovalci lažje našli pot do te naravne znamenitosti. Projekt smo izpeljali v sodelovanju z ZGS in ZRSVN.

Foto: **Andrej Vidmar**

NAŠA GOZDARJA REŠILA DOMAČIJO

Naši gozdarji so že velikokrat pokazali, da radi priskočijo na pomoč. Tokrat si vse pohvale zaslužita **Vili Obretan**, voznik tovornjaka, in **Voranc Javernik**, odpremnik na Koroškem.

Šestega oktobra sta v Koprivni v občini Črna na Koroškem kupcu odpeljala drva, ko sta zagledala požar na gospodarskem poslopiju domačije v Bistri. Nemudoma sta poklicala gasilce. Ko so gasilci prispeli na kraj dogodka, pa sta še pomagala pri intervenciji z vlečenjem cevi ter odstranjevanjem ostankov pogorišča.

Verjetno se lahko lastnik domačije samo hitri reakciji Vilija in Voranca zahvali, da je zgorela samo lopa, hiša in hlev pa sta ostala cela. Za to sta si prisluzila zahvalo ne samo lastnika domačije, ampak tudi gasilcev in županje Romane Lesjak. Vili pa na zahvale zgoj skromno odgovarja: »Vsak normalen človek bi se tako odzval.«

PREPLASTITEV GOZDNE CESTE

V začetku novembra smo končali investicijo v gozdno cesto v gozdnem obratu Podčetrtek. Preplastitev gozdne ceste Lipovec v skupni dolžini 500 m je bila potrebna zaradi dotrajanosti in nezmožnosti odvoza lesa z gozdnega predela Log. Na prevzemu so sodelovali predstavniki ZGS, župan občine Rogatec in predstavniki našega podjetja. Izvajalec del, izbran na javnem razpisu, je bilo podjetje Smer, d. o. o., pri projektu pa je sodeloval tudi naš oddelek za gozdno gradbeništvo.

Tekst in foto: **Miroslav Kores**

TERENSKI PRIKAZ DELA Z GOZDARSKO ŽIČNICO

Na poslovni enoti Ljubljana smo oktobra v gozdnem obratu Bled-Jezersko organizirali terenski dan spoznavanja spravila z žičnim žerjavom. S pomočjo našega izvajalca **Aljaža Megliča**, s. p., smo na Jezerskem za študente 2. letnika visokošolskega programa študija gozdarstva organizirali terenski pouk pri predmetu pridobivanje lesa. Na terenu se nam je pridružilo 24 študentov, ki smo jim predstavili delovanje in potek spravila z velikim žičnim žerjavom sinkrofalke.

Tekst in foto: **Matija Špacapan**

UTRINKI ZADNJIH MESECEV

NOVA TABLA IN KLOP OB NAJDEBELEJŠEM MACESNU

V neposredni bližini planinske kočice na Klemenči jami pod Ojstrico smo ob najdebelejšem macesnu v Sloveniji postavili informativno tablo ter klop iz macesna, na kateri si bodo pohodniki lahko odpočili. Projekt smo izpeljali v sodelovanju z ZGS KE Luče, ZRSVN OE Celje in CELAREC & Co., d. n. o.. Naši sodelavci iz Poslovne enote Ljubljana **Matija Špacapan, Jure Cerar, Tomaž Škrjanc** in **Peter Kucler** so pri izvedbi sodelovali in tudi sami poprijeli za orodje. Posebej se moramo zahvaliti oskrbniku kočice na Klemenči jami **Alešu Novaku**, ki nam je s tovorno žičnico olajšal transport materiala.

Foto: **Matija Špacapan**

SEDEMNAJST ŠTUDENTOV JE SPOZNAVALO GOZDARSTVO IN SIDG

Kljub zaostrenim zdravstvenim razmeram smo oktobra izvedli strokovno prakso za študente 3. letnika visokošolskega strokovnega študija gozdarstva. Od 5. do 16. oktobra je strokovno prakso v naši družbi tako opravljalo sedemnajst študentov, od tega dva študenta na PE Kočevje, enajst na PE Ljubljana, trije na PE Maribor ter en študent na PE Postojna.

Pod vodstvom usposobljenih mentorjev so deset dni spoznavali delovne procese na ravni gozdnih obratov in poslovnih enot. V družbi SIDG se zavedamo pomena izobraževanja in usposabljanja novih kadrov, zato smo študente na strokovni praksi vključevali v vse delovne obveznosti, s katerimi se naši vodje gozdnih obratov in oddajniki gozdnolelnih sortimentov vsak dan srečujejo.

Naj to, kakšen vtis smo naredili na študente, predstavimo kar z besedami dveh študentov, ki sta prakso opravljala na PE Ljubljana.

Luka: »Na strokovni praksi na SIDG mi je bilo zelo všeč, saj je bilo vse skupaj zelo raznoliko. Hvaležen sem, da ste si kljub pestremu urniku in zahtevnim epidemiološkim razmeram vzeli čas in nam omogočili vpogled v svoje delo ter nas naučili marsikatero stvar v praksi. Še posebno me je navdušilo, ko smo delali popis potrebnih del na gozdni cesti, saj doslej o tem nisem imel skoraj nikakršnega znanja. Še enkrat se zahvaljujem za vse predano znanje, deljene izkušnje in nasvete.«

Martin: »Moji vtisi s prakse pri SiDG so bolj kot ne pozitivni in sem z njo zelo zadovoljen. Najprej sem izvedel, s čim se SiDG pravzaprav ukvarja in kako deluje, kar se mi zdi pomembno za boljše razumevanje gozdarstva v Sloveniji. Všeč mi je bilo mentorjevo komentiranje vsake stvari, ki smo si jo ogledali in počeli, saj sem s tem dobil pogled na zadevo z drugega stališča. V veliko primerih je to pojasnilo stvari, na katere sam nisem pomislil. Poleg tega se mi je zdelo dobro, da nas je mentor spraševal po mnenju in s tem spodbujal samostojno razmišljanje. Izvedel sem tudi veliko novih stvari o gozdnih cestah, na kaj je treba paziti ob trasiranju ter o pomembnosti dobrega sistema odvodnjavanja. Mnogo novega je bilo tudi na področju gojitvenih ukrepov in sadnje.«

Tekst in foto: **Matija Špacapan**

OBNOVILI SMO ZMAJČKOVO GOZDNO UČNO POT

V novembru smo končali obnovo Zmajčkove gozdne učne poti nad Slovenskimi Konjicami. Na delu poti, ki poteka skozi državne gozdove, smo zamenjali sedem dotrajanih podnožij informativnih tabel, uredili nove kačipote ter postavili sedem novih masivnih hrastovih klopi – za oddih sprehajalcev. Prav tako smo uredili odvodnjavanje na najbolj izpostavljenih mestih ter z gramozom utrdili 300 metrov poti.

V letu 2021 bomo v sodelovanju z občino Slovenske Konjice pristopili še k ureditvi celostne podobe ter zamenjavi obstoječih informativnih tabel, ki so v predelu državnih gozdov pa tudi v mestnem jedru.

Tekst in foto:

Matija Špacapan

SANIRALI SMO ROMARSKO POT V CIRKULANAH

Marca nas je občina Cirkulane obvestila, da je vetrolom podrl drevesa na romarski poti k cerkvi sv. Ane. Izvedba sanacije ni bila preprosta. Poleg tega, da sta izruvani drevesi s koreninami odtrgali celotno širino poti, ki je bila zato neprehodna, je bilo tudi mesto sanacije nedostopno. Na kar tri razpise se ni prijavil noben izvajalec. Na koncu se je dobro izteklo: našli smo izvajalca, ki je moral naprej narediti dostop do izruvanih dreves, popravili pa smo tudi poškodovano ograjo.

Foto: **Janko Brumec**

Rdeči hrast

(*Quercus rubra* L.)

Besedilo in fotografije: **prof. dr. Robert Brus, BF UL**

Rdeči hrast je za robinijo, zelenim borom in duglazijo četrta najpogostejša tujerodna drevesna vrsta v Sloveniji, v skupni lesni zalogi naših gozdov z 98.000 m³ zavzema 0,03 %. Zaradi hitre rasti in kratke obhodnje, rastiščne skromnosti, ki mu omogoča rast tudi na tleh, prerevnih za domače hraste, in zaradi melioracijskih lastnosti bi lahko bil zanimiv za gojenje tudi v prihodnosti.

Rdeči hrast je do 35 m visoko listopadno drevo z vzhoda Severne Amerike. Najlaže ga prepoznamo po močnem deblu s sivo skorjo, po velikih, 10–25 cm dolgih pernato krpatih listih, ki se jeseni lepo oranžno ali rdeče obarvajo, in po plodovih, ki imajo zelo plitvo skledico in dozorijo šele v drugem letu. Rastiščno je skromen, najraje raste na kisljih, rahlih, svežih peščeno-ilovnatih tleh, izogiba se apnencu ter zastajajoči vodi ali poplavam, dobro prenaša nizko temperaturo in v primerjavi z domačimi hrasti bolje tudi sušo, kar mu daje dobre možnosti za uspevanje v spremenjenih podnebnih razmerah. Pomembno je tudi, da ga v Evropi ne ogrožajo resnejše bolezni ali škodljivci. Je hitrorastoča vrsta, potrebuje močna in pogosta redčenja in obhodnjo med 80 in 100 leti.

V Sloveniji je bil prvič dokumentirano sajen že ob koncu 18. stoletja, sprva za okras, pozneje tudi v gozdnih nasadih. Večji nasadi so bili tako osnovani v Krakovskem gozdu, v Dobrovniku v Prekmurju, Panovcu pri Novi Gorici, v okolici Sevnice, na Ravnem polju pri Ptujju in na Navrškem vrhu pri Ravnah na Koroškem. Precej so ga sadili na Krasu, večinoma po vrtačah, znani so še nasadi pri Palčju, Pivki, Komnu, Postojni, Branici in drugje. Z listi, ki odpadli hitro razpadejo, popravlja tla in jih bogati, z gosto krošnjo tla dobro zasenčuje in jih s tem varuje. V preteklosti so ga pri nas priporočali za izpopolnjevanje čistih in mešanih kultur v nižinah in gričevjih, za premeno smrekovih in borovih monokultur ter za melioracijo degradiranih rastišč in grmišč. Danes se marsikje v starejših nasadih tudi naravno pomlajuje in je postal skoraj naturalizirana vrsta, saj se uspešno vključuje v naravno vegetacijo. Nekateri zato menijo, da bi v prihodnosti lahko začel kazati tudi znake invazivnosti. Ob naštetih rastiščnih lastnostih in ob dejstvu, da ima razmeroma kakovosten, elastičen in srednje trd les, katerega obseg uporabnosti se povečuje, bi na nekaterih rastiščih tudi v prihodnosti lahko bil zanimiv za preizkušanje in nekoliko pogumnejše gojenje.

1

3

3

- 1: Semenski sestoj rdečega hrasta na Krasu pri Dutovljah
- 2: Veliki listi z zašiljenimi krpami
- 3: Želod rdečega hrasta ima plitvo skledico in zori dve leti

JEZIKO-SLOVJE, KI PROUČUJE RAZMERJE MED JEZIKOM IN DRUŽBO	SESTANEK, SEJA (KNJIŽNO)	MLADINSKI ROMAN SLAVKA PREGLA	KOSITER	ANGLŠKI ARHITEKT (INIGO)	RAZVOJNI STADIJ POVZROČITELJA MALARJE	LADA ZEI	POKOJNI KUHARSKI MOJSTER IVAČIČ	REKA V RUSIJI	ZVOK, KI GA DAJE ZIVAL	NEKDANJI FRANČOSKI SMUČARSKI TEKAČ (VINCENT)	POKOJNA SALJIVKA PUTRIH	NEKDANJI ASIRSKI KRALJ, ASURBANIPAL	TOMO VIRK	NEJASNA IZGOVARJAVA NEARTIKULIRANOST	NEMŠKI FIZIK (ARTHUR)	OTROŠKA CREVESNA GLISTA, ASKARIDA	GORSKO JEZERO V SEVERNI AMERIKI, KI SI GA DELITA NEVADA IN KALIFORNIA
LASTNOST EDINO PRAVILNEGA																	
APNENEČ (ZASTAR.)						FILM JAMESA CAMERONA IZDELOVALEC MASLA							NOETOVA BARKA ANTON NANUT				
NINO ROBIČ			TELOVADEC PISEC LETOPISOV									MESTO V LIBIJI, DERNA ROMULOV BRAT					
STARO IME ZA MESTO SOLIN PRI SPLITU							PIJAČA IZ MALINO-VEGA SOKA	SIMFONIJA RIMSKEGA-KORSAKOVA	MOLJEC V KRŠČANSKI UMETNOSTI						ROBERT OWEN LOJENA SVEČA		
SLOVENSKI KOMORNI ZBOR					POKOJNA PEVKA REDŽEPOVA BOG RIZA V SINTOIZMU				JAPONSKI BUDIZEM				ROMUNSKI TENISAČ NASTASE RUDI TROJNER				
VULKAN V GVATEMALI									IVAN CANKAR	GRŠKI POLITIK VAFEIADIS SIPALNIK							AVTOR: GREGA RIHTAR
AFRIŠKA ANTILOPA S SABLJASTIMI ROGOVI																	
TRI-VALENTNI KISIK					ZEVSOV SVETI GAJ KITAJSKA IGRALKA JING												NEMŠKA PISATELJICA (ALICE MARIA AUGUSTA) PORAST, POVEČANJE
PONOVNA PRIDOBITEV DRŽAVLJANSTVA														AM. FOTOGRAFINJA (NINA) JAKOB ALJAZ			
SODOBNIKI KELTOV						NATAŠA RALIJAN DON ELLIS			SLOVENSKA CRNA DETELJA LADJAR ONASSIS								
KESANJE				PEVEC DARIAN NAŠ NEKD. VESLAČ (KARLI)			IGRALKA BLYTH HRVAŠKA IGRALKA (NINA)					FRANČOSKI PISATELJ (PAUL) EDVARD KOCBEK					
GESLO													ROMUNSKA REKA V TRANSILVANII ILOVIČA				
NEKDANJA EVROPSKA DENARNA ENOTA					REKA V KARELIJI, KI SE IZLIVA V BELO MORJE	IGRALEC IDLE MADŽARSKA IGRALKA AGAY						BAT, TOLKAČ MESTO NA ČESKEM			STONE SVETINA GRAFIK JUSTIN		
LASTNIK GRADU ALI GRAŠČINE																	
GALILEO GALILEI			SLIKARSKI OSNUTEK CIGARETA IZ MARIHUANE						ALADAR ZAHARIAS ŽAR			ODISEJEV OČE, LAERTES BLONDÄHLÖVA OPERA					
HRVAŠKA PEVKA (DUNJA)						KARPO GODINA BREME NA VOZILU				KITAJSKI FILOZOF CE NEKDANJI INDIJSKI KRALJ			LOIZE OBLAK NAIVNA UMETNOST				ZAČETNIK DINASTIJE ARSAKIDOV
SKUPINA SINTETIČNIH BARVIL				LUČAJ KRALJICA PRI SAHU			SLOVENSKI ALKIMIST (JANEZ) MODERNA GLASBA						GLASKA NEKDANJI ANGLŠKI ATLET (STEVE)				
NAŠA PEVKA (ALENKA)					ZMEDA, NERED GLIVIČNA BOLEZEN NA VINU										HELMUT RAHN NEON		
NAŠ ČAROVNIK (MIRAN)						IGRALEC BRATINA TOMAŽ DOLAR						REKA V BRAZILIJU ANDREJ STARE					
KIRGIŠKI PISATELJ (ČINGIZ)									NEKDANJA VELIKA JADRNIČA Z VEČ JAMBORI								
KARLI ARHAR			NEKDANJI AMERIŠKI TENISAČ AGASSI						JAPONSKI VULKAN NA HONŠUJU						ZOFKA KVEDER		

Rešitev križanke (geslo v zelenem polju) lahko skupaj s svojim imenom, priimkom in domačim naslovom pošljete do 20. novembra 2020 na elektronski naslov korenina@sidg.si ali po pošti na naslov: **SiDG, d. o. o., Rožna ulica 39, 1330 Kočevje, s pripisom »Za Korenino«.**

23. novembra 2020 smo izvedli žrebanje za nagradno križanko iz trinajste številke Korenine.

Tričlanska komisija sodelavcev SiDG je ugotovila, da so vse rešitve prispеле pravočasno, do danega roka: 20. 11. 2020.

Izmed pravih rešitev je izžrebala tri nagrajence. Dobitnikom smo nagrade poslali po pošti.

Rešitev križanke (geslo v zelenem polju) 13. št. Korenine se je glasila: **»JESENSKI PODLESEK«**

Izžrebanci nagradne križanke - Korenina št. 13 so:

1. nagrada – kovinski bidon in kolebnica:

EMA CERAR, LUKOVICA

2. nagrada – dvojni polnilec USB za avto in USB-ključek:

URŠKA SIRNIK, LJUBLJANA

3. nagrada – naglavna svetilka in bandana:

MITJA JAMŠEK, CELJE

Foto: Dejan Benčina